

Registrikood 10171636
Riia 35, Tartu 50410
Tel 7300 310
kobras@kobras.ee

TÖÖ NR 2018-181

Asukoht (L-Est'97)

X 6548298

Y 676852

**TUDULINNA ALEVIKU KUJUNDUS-
KUIVENDUSPROJEKT
SELETUSKIRI JA JOONISED**

Objekti aadress: *IDA-VIRU MAAKOND, ALUTAGUSE VALD,
TUDULINNA ALEVIK*

Tellijä: *ALUTAGUSE VALLAVALITSUS*

Töö täitja: *KOBRAS AS*

Juhataja:

URMAS URI

Projektijuht/vastutav spetsialist:

TEELE NIGOLA

Planeerija:

MINEA KAPLINSKI

Tehniline kontrollija:

REET LEHTLA

Veebruar 2019

TARTU

Üldinfo

TÖÖ NIMETUS:	Tudulinna aleviku kujundus-kuivendusprojekt
OBJEKTI ASUKOHT:	Ida-Viru maakond, Alutaguse vald, Tudulinna alevik
TÖÖ EESMÄRK:	Projekti eesmärgiks on värskendada Tudulinna alevikku, tugevdades seeläbi lokaalset identiteeti, parandades aleviku sidusust ning mitmekesistades ajaveetmisvõimalusi ja pakutavaid avalikke teenuseid. Tellija sooviks on kujundada alevikust elanikele meeldiv, vajalikke teenuseid pakkuv terviklik elukeskkond, mis oleks ka külastajate jaoks meeldejääv ning kannaks oma kujunduskeelelt kohalikku identiteeti.
TÖÖ LIIK:	Eskiisprojekt
TÖÖ TELLIJAJA:	Alutaguse vallavalitsus
Kontaktisik:	Martin Miller
TÖÖ TÄITJAJA:	Kobras AS Registrikood 10171636 Riia 35, 50410 Tartu Tel 730 0310 http://www.kobras.ee
Projektijuht:	Teele Nigola - maastikuarhitekt-planeerija Tel 730 0310, + 372 5187 602 teele@kobras.ee
Projekti koostaja:	Minea Kaplinski - maastikuarhitekt-planeerija
Konsultandid:	Urmas Uri - geoloog, keskkonnaekspert (KMH0046), planeeringu keskkonnatingimuste küsimustega tegelev spetsialist Reet Lehtla - maastikuarhitekt-planeerija
Kontrollijad:	Reet Lehtla - maastikuarhitekt-planeerija Ene Kõnd - tehniline kontrollija

Kobras AS litsentsid / tegevusload:

1. Keskkonnamõju hindamise tegevuslitsents:
KMH0046 Urmas Uri
2. Keskkonnamõju strateegilise hindamise juhtekspert:
Urmas Uri
3. Hüdroteoloogiliste tööde tegevusluba nr 379.
Hüdroteoloogilised uuringud.
Hüdroteoloogiline kaardistamine.
4. Maakorraldustööd. Tegevuslitsents 15 MA-k.
5. MTR-i majandustegevusteated:
 - Ehitusuuringud EG10171636-0001;
 - Ehitusprojekti ekspertiis EK10171636-0002;
 - Omanikujärelevalve EO10171636-0001;
 - Projekteerimine EP10171636-0001.
6. Maaparandusalal Tegutsevate Ettevõtjate Registri (MATER) registreeringud:
 - Maaparandussüsteemi omanikujärelevalve MO0010-00;
 - Maaparandussüsteemi projekteerimine MP0010-00;
 - Maaparanduse uurimistöö MU0010-00;
 - Maaparanduse ekspertiis MK0010-00.
7. Muinsuskaitseameti tegevusluba E 377/2008. Vastutav spetsialist Teele Nigola (VS 606/2012, tähtajatu). Ehitismälestiste, ajaloomälestiste, tööstusmälestiste ja UNESCO maailmapärandi nimekirja objektidel konserveerimise ja restaureerimise projektide ning muinsuskaitse eritingimuste koostamine, uuringud ja muinsuskaitsealine järelevalve (s.h muinsuskaitsealadel) maastikuarhitektuuri valdkonnas.
8. Veeuuringut teostava proovivõtja atesteerimistunnistus (reoveesetest, pinnaveest, põhjaveest, heit- ja reoveest proovivõtmine) Noela Kulm - Nr 1536/18, Tanel Mäger – Nr 1535/18.
9. Kutsetunnistused:
 - Diplomeeritud mäeinsener, tase 7, kutsetunnistus nr 095665 – Urmas Uri;
 - Diplomeeritud mäeinsener, tase 7, kutsetunnistus nr 116662 – Tanel Mäger;
 - Volitatud hüdrotehnikainsener, tase 8, kutsetunnistus nr 106122 – Erki Kõnd;
 - Volitatud hüdrotehnikainsener, tase 8, kutsetunnistus nr 131647 – Oleg Sosnovski;
 - Diplomeeritud hüdrotehnikainsener, tase 7, kutsetunnistus nr 120446 – Martin Võru;
 - Diplomeeritud hüdrotehnikainsener, tase 7, kutsetunnistus nr E000481 – Ervin R. Piirsalu;
 - Diplomeeritud veevarustuse- ja kanalisatsiooniinsener, tase 7, kutsetunnistus nr E000482 – Ervin R. Piirsalu;
 - Volitatud maastikuarhitekt, tase 7, kutsetunnistus nr 089284 – Teele Nigola;
 - Ruumilise keskkonna planeerija, tase 7, kutsetunnistus 109264 – Teele Nigola;
 - Geodeet V (EKR tase: 7), kutsetunnistus nr 083232 – Ivo Maasik;
 - Geodeet V (EKR tase: 7), kutsetunnistus nr 083233 – Marek Maaring;
 - Markšeider, tase 6, kutsetunnistus nr 135966 – Ivo Maasik.

Sisukord

1. ÜLDANDMED	7
1.1. PROJEKTI EESMÄRK	7
1.2. ARVESTAMISELE KUULUVAD DOKUMENDID	7
1.3. OLEMASOLEVAD ALUSPLAANID JA MUU INFO ALA KOHTA	7
1.4. KUJUNDUSPROJEKTI KOOSTAJAD	7
2. OLEMASOLEVA OLUKORRA ISELOOMUSTUS	8
2.1. SISSEJUHATUS JA ÜLDINFO	8
2.2. AJALOOLINE TAUST JA PÄRANDKULTUUR	10
2.3. MAASTIK	16
2.3.1. RELJEEF	16
2.3.2. VEEKOGUD	17
2.3.3. HALJASTUS JA KASVUKOHATÜÜBID	18
2.4. ALEVIKU ÜLESEHITUS	19
2.4.1. OLULISEMAD HOONED JA TÕMBEPUNKTID	19
2.4.2. TEED JA KATENDID	24
3. KUJUNDUSLAHENDUSE ÜLDPÕHIMÕTTED	25
3.1. PROJEKTI KONTSEPTSIOON	25
3.2. VEEKOGUD	26
3.3. KUIVENDUSSÜSTEEM	26
3.4. VIIDAD JA SÜMBOOLIKA	27
3.5. MATKARADA	28
3.6. TÄNAVAKUNST	28
3.7. HALJASTUS	31
3.7.1. PUITTAIMED	31
3.7.2. MURU- JA AASAALAD	31
3.8. TEED JA KATENDID NING PARKIMINE	33
3.8.1. ASFALDIST KERGLIIKLUSTEE JA RISTKASUTUSES TEED	33
3.8.2. SILLUTATUD PLATSID JA TEED	34
3.8.3. SÕELMEKATTEGA TEED	34
3.8.4. SISSENIIDETAVAD MURUTEED	35
3.8.5. PARKLAD (SH RATTAPARKLAD)	35
3.9. RAJATISED JA VÄIKEVORMID	36
3.9.1. INFOTAHVLID JA SUUNAVIIDAD	36
3.9.2. PINGID	37
3.9.3. PIKNIKULAUAD	39
3.9.4. PRÜGIKASTID	40
3.9.5. POLLARID	41
3.9.6. TEGEVUSRUUM KULTUURIMAJA KÕRVAL, KOOLI TN 1 MÄNGUVÄLJAK, SPORDIVÄLJAK	41
3.10. VALGUSTUS	43
4. PROJEKTALADE LAHENDUSED	44

4.1. KIRIKUTEMÄGI (ALA 1).....	44
4.2. KULTUURIMAJA (ALA 2)	45
4.3. JÕEPARK (ALA 3).....	46
4.4. STAADION (ALA 4).....	47
4.5. LASTEAED JA MÄNGUVÄLJAK (ALA 5).....	47
4.6. KOOLIMAJA (ALA 6).....	48
5. JOONISED.....	50
Joonis 1. RUUMILINE ÜLDSKEEM	51
Joonis 2. ALA 1 - KIRIKUTEMÄGI	52
Joonis 3. ALA 2- KULTUURIMAJA.....	53
Joonis 4. ALA 3 - JÕEPARK	54
Joonis 5. ALA 4 – STAADION	55
Joonis 6. ALA 5 – LASTEAED JA MÄNGUVÄLJAK	56
Joonis 7. ALA 6 - KOOLIMAJA	57
Joonis 8. KUJUNDUSELEMENDID	58
Joonis 9. VÄLIMÕÖBEL	59
Joonis 10. KATENDID JA VALGUSTUS.....	60

1. Üldandmed

1.1. Projekti eesmärk

Tudulinna aleviku kujundus-kuivendusprojekti eesmärgiks on värskendada aleviku visuaalset väljanägemist ja funktsionaalsust, tugevdades seeläbi lokaalset identiteeti, parandades aleviku sidusust ning mitmekesistades ajaveetmisvõimalusi ja pakutavaid avalikke teenuseid. Tellija sooviks on kujundada alevikust elanikele meeldiv, vajalikke teenuseid pakkuv terviklik elukeskkond, mis oleks ka külastajate jaoks meeldejääv ning kannaks oma kujunduskeelega edasi kohalikku identiteeti.

1.2. Arvestamisele kuuluvad dokumendid

- Ehitusseadustik;
- EVS 932:2017 „Ehitusprojekt“;
- EVS 843:2016 „Linnatänavad“

1.3. Olemasolevad alusplaanid ja muu info ala kohta

Kujundusprojekti alusplaanina on osaliselt kasutatud OÜ Viru Geometri poolt aprillis 2014 mõõdistatud geodeetilist alusplaani mõõtkavas 1:500, töö nr TM/14. Geoalus on koostatud koordinaadisüsteemis L-EST 97, kõrgused on antud Balti kõrgussüsteemis. Kuna geoalus katab aga Tudulinna aleviku vaid osaliselt (kultuurimaja ümbrusest koolimajani), on ülejäänud töö juures kasutatud alusplaanidena Maa-ameti WMS teenuse ortofotot ning põhi- ja kõrguskaarti.

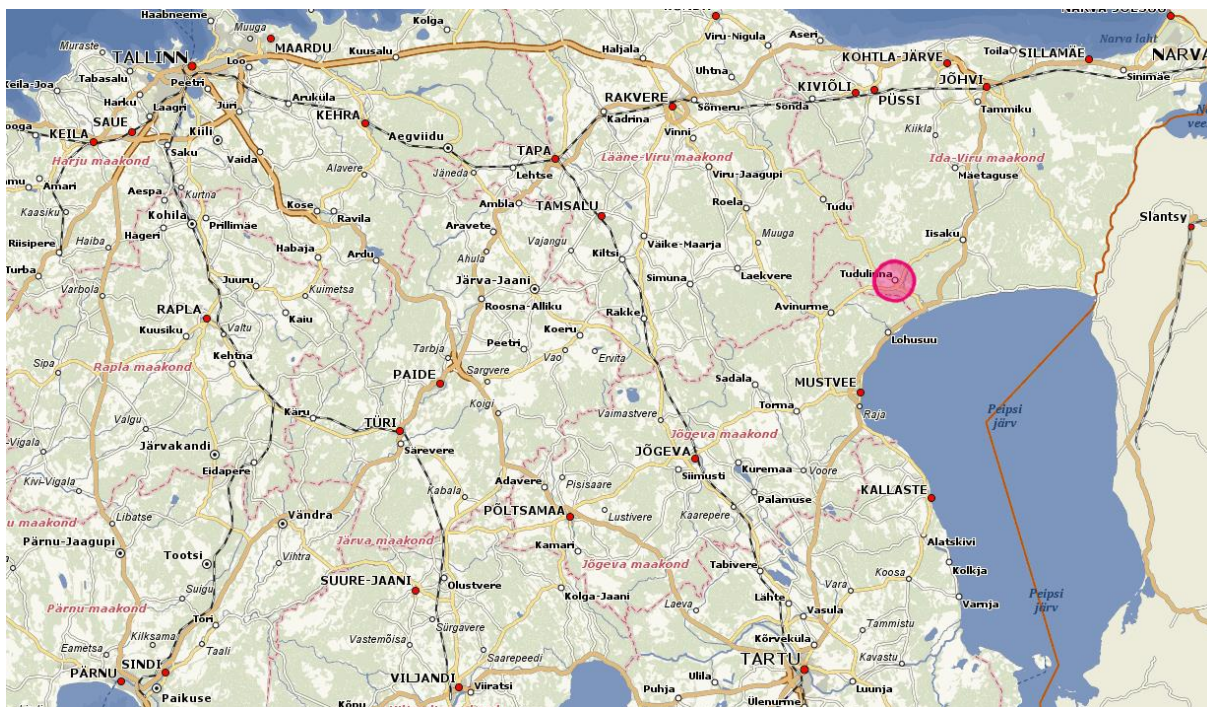
1.4. Kujundusprojekti koostajad

Käesoleva kujundusprojekti koostamises osalesid Kobras AS-i poolt maastikuarhitektid Teele Nigola ja Minea Kaplinski. Tööd kontrollisid planeerija Reet Lehtla ja keskkonnaekspert Ene Kõnd.

2. Olemasoleva olukorra iseloomustus

2.1. Sissejuhatus ja üldinfo

Tudulinna on alevik, mis enne haldusreformi oli omanimelise valla keskuseks, ent jääb nüüd Alutaguse valla koosseisu. Tegu on Ida-Virumaal asuva väikealevikuga (vt skeem 1), mis paikneb Peipsi järve põhjakalda läheduses ning on ümbritsetud Alutaguse metsade, soode ja rabadega. Aleviku lääneosas jääb Tudulinna linnamägi ning aleviku keskelt voolab läbi Tagajõgi, mis on üks Rannapungerja jõe lisajõgedest.

Skeem 1. Tudulinna aleviku asukoht, tähistatud roosa ringiga. Aluskaart: Delfi kaardirakendus

Tudulinna näol on tegu ajaloolise asulaga, mida on esimest korda mainitud juba 1583. aastal¹. Tudulinna aleviku suurus on ligikaudu 5,6 km², ent ruumiliselt tervikliku aleviku südame moodustab kitsam ala Pika tänava ja Tagajõe vahelisel alal. Kuna maavarade poolest ei ole tegu rikka piirkonnaga ning asukohana jääb Tudulinna kaugele kõigist olulistest sõlmpunktidest, on küla olnud alati pigem väike ja kauge. Siiski on kaasaeg niigi suhteliselt tillukest asulat veel oluliselt kahandanud – kui 2000. aasta rahvaloenduse andmetel elas alevikus 335 inimest, siis 2011. aastaks oli nende hulk langenud 220 peale². Niivõrd drastilise elanike hulga vähenemise juures ei ole ka imekspandav, et alevikus on mitmeid maha jäetud

¹ Tudulinna valla arengukava 2004-2020. 2013. lk 3. Kättesaadav:

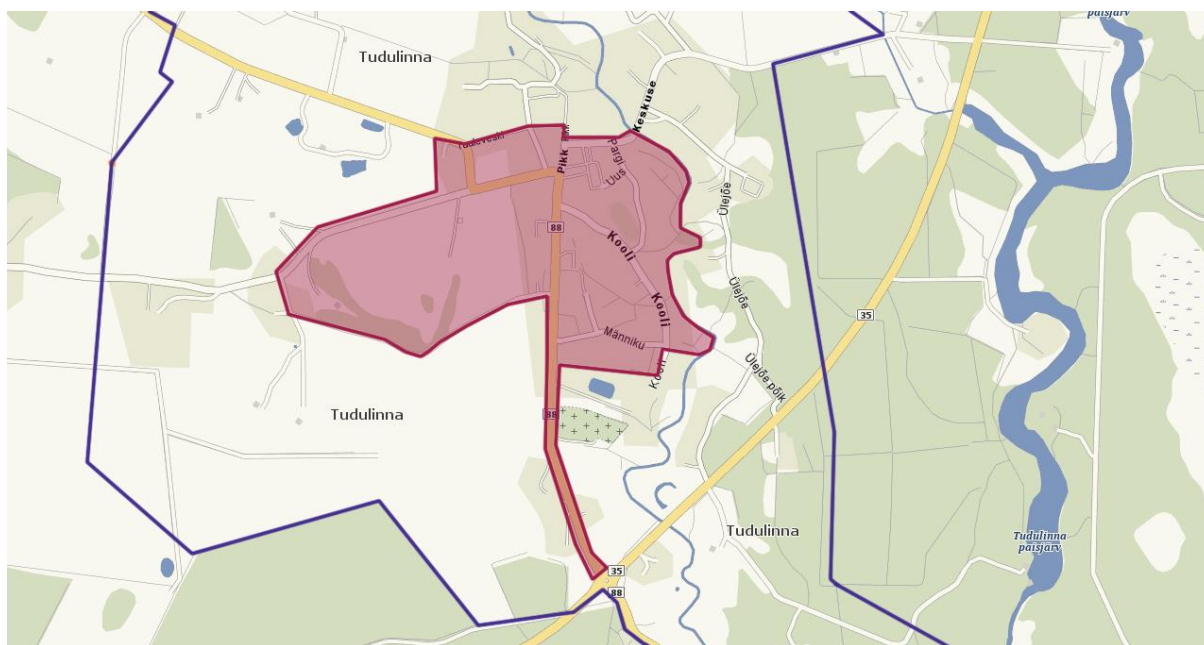
https://energiatalgud.ee/img_auth.php/7/7f/Tudulinna_Vallavolikogu._Tudulinna_valla_arengukava_2004-2020._2013.pdf

² Vikipeedia. Tudulinna. September 2018. Kättesaadav: <https://et.wikipedia.org/wiki/Tudulinna>

kortermaju ning endisel Tudulinna vallal ei olnud vahendeid, et aleviku ruumilisse struktuuri või väljanägemisse märkimisväärselt panustada.

Nii tuleb Tudulinna reaalsusele, demograafilistele protsessidele ning üldistele tendentsidele otsa vaadates arvestada, et tegu ei ole kohaga, millel oleks lähitulevikus potentsiaali kujuneda oluliseks tõmbekeskuseks. Sellegipoolest räägib Tudulinna kasuks tema looduslik paiknemine ning olemasolevad maastikulised väärtused, mistõttu hoolimata väiksusest ja kaizenemisest, mõjub alevik sümpaatse unise aedlinnakesena, mis kulgeb käänulise Tagajõe unelevas rütmis. Tudulinna on potentsiaali nii suvituskoha kui väiksemahulise turismisihtkohana, mis võiks kasu lõigata sellest, et üha enam inimesi on enda jaoks avastamas Ida-Virumaa seni läbikäimata kohti. Väheoluliseks ei saa pidada sedagi, et aleviku elanike jaoks tuleks taasluua omanäoline identiteet ning kinnitada neile, et Tudulinna ei ole maailmast unustatud või maha kantud, vaid on oma lugude, ajaloo ja maastikuga väärtuslik nii kohalikele kui läbisõitjatele ja turistidele.

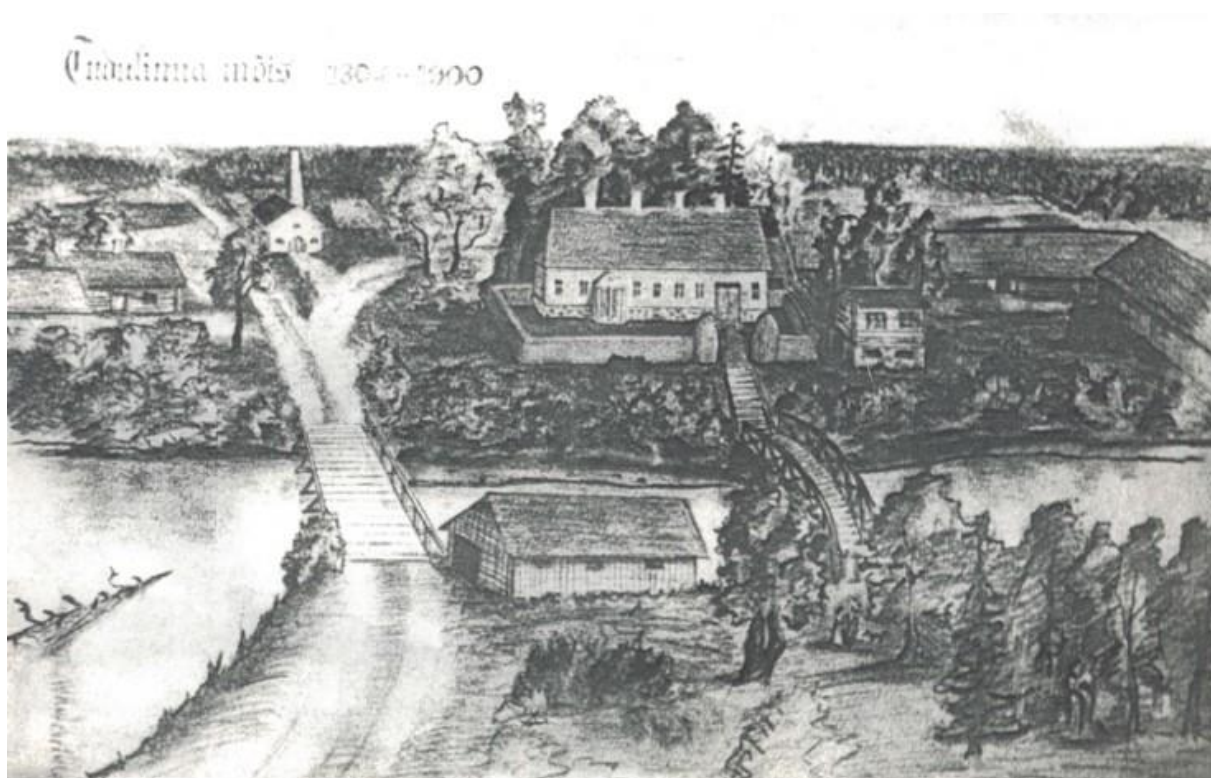
Käesoleva projekti eesmärgiks ongi nende väärtuste ülesleidmine ning eksponeerimine füüsilises ja vaimses ruumis. Selleks on oluline mõtestada Tudulinna alevik läbi nii ruumiliselt kui funktsionaalselt ning pakkuda välja selged teetähised, võimalikud iseloomulikud sümbolid ning ühtne kujunduskeel. Kuivõrd Tudulinna alevik on mõõtmelt väga suur, siis keskendub käesolev kujundusprojekt aleviku tajutavale keskusele, haarates kaasa ka olulisemad maamärgid nagu kirikud ning linnamägi.

Skeem 2. Projektala asukoht. Kujundusprojektiga hõlmatud ala on tähistatud roosa värviga, Tudulinna aleviku piir tumelilla joonega. Aluskaart: Delfi kaardirakendus

2.2. Ajalooline taust ja pärandkultuur

Tudulinna esmamainimine jääb Tutinlinna nime all 1583. aastasse. Ajalooliselt oli tegu Rakvere mõisa maadega³, mis alates 1700. aastast kuulusid erinevatele rentnikele ja omanikele⁴. 19. sajandi algul eraldati Tudulinna (Tuddolin) omaette rüütlimõisaks⁵. Praktiliselt kohe pärast uue rüütlimõisa loomist, alates 1804. aastast, alustati ka mõisakompleksi väljaehitamist. Peahoone näol oli tegu väikese ühekorruselise puithäärberiga, kõrvalhoonetest kerkisid mõisale valitsejamaja, tall, tõllakuur, laoruumid, maakivist karjalaut, viinavabrik ning kelder (sh ka viinakelder). Mõisahoonest üle jõe, tänase Tudulinna aleviku keskuse poole, rajati vabakujuline park. Mõisasüda põles paraku 1900. aastal praktiliselt täielikult maha, pärast mida mõisniku pere Tudulinnast lahkus.⁶

Joonis 1. Tudulinna mõis. Algallikas teadmata, leitud Marika Kochi koduloolisest esitlusest, kättesaadav http://www.htk.tlu.ee/digitiiger/valminud_tood/muu/esitlus.ppt/view

³ Tudulinna valla arengukava 2004-2020. 2013. Lk 3. Kättesaadav: https://energiatalgud.ee/img_auth.php/7/7f/Tudulinna_Vallavolikogu._Tudulinna_valla_arengukava_2004-2020._2013.pdf

⁴ Tuvi, Eva-Liis, Feršel, Anne-Ly. Hoiualadega jõed Virumaal I. Tartu-Kuru 2010. Lk 76-77

⁵ Tudulinna valla arengukava 2004-2020. 2013. Lk 3. Kättesaadav: https://energiatalgud.ee/img_auth.php/7/7f/Tudulinna_Vallavolikogu._Tudulinna_valla_arengukava_2004-2020._2013.pdf

⁶ Tuvi, Eva-Liis, Feršel, Anne-Ly. Hoiualadega jõed Virumaal I. Tartu-Kuru 2010. Lk 77

Joonis 2. Tudulinna mõis, pastor Nic Tombergi joonis. Allikas: ERM Fk 887:944

Tudulinna olulisematest maamärkidest ja ajaloolistest objektidest on kahtlemata kõige märkimisväärsemaks sealsed vanad pühakojad. On andmeid, et juba ligikaudu aastal 1700 püstitati Tudulinna linnamäe veerele väike kabel, mille asemele 1766. aastal ehitati puust kirik. Kirikut renoveeriti põhjalikult 1863. aastal, mil olemasolevale pikihoonele lisati torn ja tornikamber.⁷ Ajalooliselt on fikseeritud seegi, et enne II maailmasõda oli kiriku aias säilinud vana kivist rootsiaegne ratasrist, mille alla pärimuse järgi olla maetud Rootsi väepealik.⁸ Kirjeldatud on ka vana pärna, mis kunagi kindrali hauale oli istutatud⁹.

⁷ Külli Kriis. Tudulinna vana kirik väärrib veel üht võimalust. Põhjarannik, 05.06.2014.
Kättesaadav: <http://arhiiv.pohjarannik.ee/article.php?sid=6532>

⁸ Aarnek, Pille. Eesti ratasristid. Kataloog. Tartu 2015. Lk 17. Kättesaadav:
https://www.muinsuskaitseamet.ee/sites/default/files/content-editors/uuringud/ratasristide_kataloog_i_osa.pdf

⁹ Eerik. Tudulinna viimaseid wokimeistreid. Postimees, nr 170, 27.06.1938.
Kättesaadav: <https://dea.digar.ee/cgi-bin/dea?a=d&d=postimeesew19380627.2.31>

Foto 1. Tudulinna vana puukirik Eesti Wabariigi ajal. Allikas: RMF100_368_1

Tudulinna ajaloo üks ootamatuid kurioosume on seotud 1789. aastal ilmunud Ludwig August Mellini atlasega, kus Tudulinna linnamägi on märgitud kustunud vulkaaniks¹⁰. Selliste (küll geoloogiliselt alusetute) mõtisklusteks taustaks on kahtlemata see, et Tudulinna linnamäe otsas paikneb sügav maapinnalohk, mis lisaks vulkaanikõlakatele on inspireerinud teisigi muistendeid ning legende. Neist esimene pärimuslugu kõneleb, et linnamäele oli püütud linna rajada, ent igal ööl vajus kogu päevatöö üha uuesti maa sisse. Teise loo järgi asus linnamäel suur õitsev linn, mis aga ühtäkki maa alla vajus ehk justkui tuttu läks, millest asula olla ka oma nime saanud. Kolmas muistend selgitab Tudulinna nime tekkimist selle järgi, et linnamäele oli end elama asutanud mees nimega Tuuto, kelle järgi rahvasuu kohta ka kutsuma hakkas.¹¹

Seda, kas linnamäel ka päriselt mõni muinaseestlaste linnus on paiknenud, ei oska ajalugu kindlalt väita. Kui 1894. aastal püstitati linnamäele triangulatsioonitorni, leiti ehitamise käigus odaots, noatükk, pronksõlg, käevõrusid ning rootsi raha, mis justkui viitaksid asulakohale. Samas kui 1895. aastal viidi

¹⁰ Taavi Pae. Alutaguse kriivad ja vulkaan Tudulinna. Alutaguse Valla Leht, nr. 7, 21 juuli 2018.
Kättesaadav: <https://dea.digar.ee/cgi-bin/dea?a=d&d=alutagusevalla20180721.2.12>

¹¹ EELIS. Pärandkultuuri objekt: Linnamägi (815:RIT:001). Kättesaadav:
https://infoleht.keskkonnainfo.ee/default.aspx?comp=objresult=parandobj&obj_id=381839841

Tudulinna Moskva arheoloog Sergei Bogojavlenski ja mõisnik Stackelbergi juhtimisel läbi väiksemahulisi arheoloogilisi kaevamisi, ei leitud ühtegi linnuse asupaigale viitavat konkreetset tõendit.¹²

Lisaks kunagistele mõisahoonetele, ajaloolisele kivikirikule ja linnamäele, on Tudulinna maamärkidena käsitletavat ka sealsed kunagised veskid. Esimene Tudulinna vesiveski on fikseeritud juba eelpool nimetatud Mellini Liivimaa atlase kaardil ning on teada, et vesiveskid olid kogu Tagajõe ulatuses nii tavalised, et pea igal talul oli kasutada oma veskikoht¹³. Ka Tudulinna on olnud veskiterohke ning on andmeid, et enne Esimest maailmasõda oli alevikus 9 tuulikut ning 5 vesiveskit¹⁴. Tänapäevaks on kunagistest veskitest säilinud vaid Möldri Kaarli hollandi tüüpi tuuleveski, mis püstitati 19.-20. sajandi vahetusel¹⁵ vanast puukirikust üle maantee asula poole.

Kuna Tudulinna ümbruse põllumaad on läbi aegade olnud viletsad ja kivised, pidid kohalikud elanikud elatise teenimiseks sageli pöörduma käsi- ja oskustöö poole. Eriti oluliseks kujunes sealjuures puutöö ning tsaaririigi lõpul-Vabariigi algusaegadel oligi Tudulinna tuntud oma puuseppade, eeskätt vokimeistrite poolest, kelle kümne kodaraga vokirattast kujunes omamoodi kohaliku elu sümbol¹⁶.

Foto 2. Tudulinna vokimeister Ludvig Suurvälgi, 1939. Allikas: RM F 1278

¹² Tuvi, Eva-Liis, Feršel, Anne-Ly. Hoiualadega jõed Virumaal I. Tartu-Kuru 2010. Lk 81

¹³ Samas, lk 62

¹⁴ Samas, lk 78.

¹⁵ Kultuurimälestiste riiklik register. Mälestis nr 14052.

Kättesaadav: https://register.muinas.ee/public.php?menuID=en_monument&action=view&id=14052

¹⁶ Tudulinna valla arengukava 2004-2020. 2013. Lk 6. Kättesaadav:

https://energiatalgud.ee/img_auth.php/7/7f/Tudulinna_Vallavolikogu._Tudulinna_valla_arengukava_2004-2020._2013.pdf

Foto 3. Tudulinna vokimeister, Carl Sarapi foto 1938. Allikas: RM Fn 976:611

Eesti Vabariigi aeg tõi ka Tudulinna kaasa seltsi- ja kultuurielu elavnemise – alevikus oli oma külakõrts, ilmus kohalik ajaleht „Tudulinna hääl“, asutati Hoiu-Laenu ühistu ning Põllumeeste selts, aktiivselt elas väikekaubandus. Elatusallikana tõusis üha tähtsamaks metsandus ning puitmaterjali müük, kusjuures langetatud puud parvetati mööda Rannapungerja jõge Peipsini, kust need omakorda edasi toimetati.¹⁷

¹⁷ Tudulinna valla arengukava 2004-2020. 2013. Lk 4. Kättesaadav:
https://energiatalgud.ee/img_auth.php/7/7f/Tudulinna_Vallavolikogu._Tudulinna_valla_arengukava_2004-2020._2013.pdf

Uute aegade, tehnoloogiate ja muutuste tuuled tõid aga kaasa kunagiste traditsioonide hääbumise. Nii on juba 1938. aastal ilmunud Postimehe artikkel „Tudulinna viimaseid wokimeistreid“, kus kirjeldatakse kunagise, paljudele kohalikele inimestele tööd andnud puutöötraditsiooni kadumist¹⁸. Samast artiklist selgub seegi, et Vabariigi lõpuaastail oli aegamööda moderniseerivas Tudulinna siiski veel säilinud iidne lokulaudade traditsioon, mille järgi iga talu väravasse oli üles seatud oma peremärkidega lokulaud. Lisaks oli kõrgele künkale püstitatud torn, mille tipus oli isemoodi külalokk, millega külarahvast pidi läheneva ohu eest hoiatama.¹⁹

Suurimat tähelepanu tõmbas Tudulinna uues vabariigis oma isemoodi kirikutülga, mille ilmestamiseks veel tänaselgi päeval seisavad mäekünkal teineteisest vaevu mõnesaja meetri kaugusel kaks kirikuhoonet. Nimelt tekkis 1927. aastal lahkeli sellest, et uue pastori, Voldemar Kuljuse ilmalikke jutlusi pidasid mitmed vanemad koguduseliikmed sobimatuteks ning kõlvatuteks, mispeale kogudus lõhki kärises.²⁰ Uus, Kuljusest eemaldunud kogudus püüdis seejärel mitmel moel vana kirikut enda käsutusse saada, ent need püüded jäid tulutuks. Nii võeti nõuks omale uus kirik ehitada ning nõnda kerkiski vana kiriku kõrvale vastne kivist pühakoda.²¹ Kurioosseks teeb uue kiriku veel seegi, et vastupidiselt traditsioonidele püstitati kiriku torn ida suunas.

Kaks kirikut said kõrvuti töötada siiski vaid lühikest aega, sest juba 1947. aastal sulgesid okupatsioonivõimud vana kiriku koguduse²². Samal perioodil lõhuti maha kiriku torn ning ehitati kirik ümber kohaliku Tudulinna sovhoosi viljakuivatiks²³. Omamoodi imena säilis aga vana kiriku 1864. aasta dateeringuga tornikukk, mis tuli 2017. aasta suvel välja vanast sovhoosi laudast²⁴.

1947. aasta, mis Tudulinna vanale kirikule märkis omamoodi lõpudaatumit, andis piirkonnale aga ühe teise kultuurimälestise. Nimelt alustati sel aastal Tagajõe väikese hüdroelektrijaama rajamist. Jaama valmimine jäi 1950. aastasse ning töös sai see olla 10 aastat. 1998. aastal elektrijaam erastati ning 1999. aastast on jaam jälle töökorras.²⁵

Nõukogude perioodil kuulus Tudulinna algsel Mustvee, seejärel Jõhvi regiooni ning valla territooriumil paiknes Tudulinna sovhoos, mis paljudele kohalikele elanikele tööd pakkus. Metskondades jäid valla territooriumile Oonurme Metskond, osa Paasvere metskonnast, Tudulinna metskond ning osa Kauksi metskonnast.²⁶

¹⁸ Eerik. Tudulinna viimaseid wokimeistreid. Postimees, nr 170, 27.06.1938. Kättesaadav: <https://dea.digar.ee/cgi-bin/dea?a=d&d=postimeesew19380627.2.31>

¹⁹ Samas

²⁰ Tuvi, Eva-Liis, Feršel, Anne-Ly. Hoiualadega jõed Virumaal I. Tartu-Kuru 2010. Lk 78

²¹ Külli Kriis. Tudulinna vana kirik väärib veel üht võimalust. Põhjarannik, 05.06.2014. Kättesaadav: <http://arhiiv.pohjarannik.ee/article.php?sid=6532>

²² Samas

²³ Tuvi, Eva-Liis, Feršel, Anne-Ly. Hoiualadega jõed Virumaal I. Tartu-Kuru 2010. Lk 78

²⁴ Sikk, Rein. Uskumatu leid: külalaut varjas kadunud tornikukke. Maaleht, 18.01.2018.

²⁵ Kultuurimälestiste riiklik register. 30376 Tudulinna hüdroelektrijaam. Kättesaadav: <https://register.muinas.ee/public.php?menuID=monument&action=view&id=30376>

²⁶ Tudulinna valla arengukava 2004-2020. 2013. Lk 4. Kättesaadav:

2.3. Maastik

2.3.1. Reljeef

Tudulinna jääb geoloogiliselt Alutaguse madalikule, kus domineerivad jääjärve- ja jää- ning sootasandikud²⁷. Kuna tegu on suhteliselt raskesti läbitava ning soise alaga, levivad Alutaguse piirkonnas suured metsamassiivid, mille järgi kogu piirkond tuntud on. Ka Tudulinna piirneb kaugemalt metsadega, samas kui aleviku keskosa on pigem palistatud avarate vaadete ning suurte põllu- ja heinamaadega. Asula keskuses laskub maapind alates läände jäävast linnamäest sujuvalt idas paikneva Tagajõe suunas.

Tudulinna linnamägi on pealt lame küngas absoluutkõrgusega 69 ning suhtelise kõrgusega 25 meetrit. Linnamäe harjale jääb ligikaudu 6 meetri sügavune järskude servadega süvend, mille servad on kaetud põldudel sinna loobitud kividega. Geoloogiliselt on süvendi näol tegemist sõlli ehk sulglohuga, mis on tekkinud jääpanga sulamisel²⁸.

Foto 4. Vaade linnamäelt kirikute suunas. Allikas: Minea Kaplinski erakogu

https://energiatalgud.ee/img_auth.php/7/7f/Tudulinna_Vallavolikogu._Tudulinna_valla_arengukava_2004-2020._2013.pdf

²⁷ Arold, Ivar, Eesti maastikud. Tartu Ülikooli Kirjastus 2005. Lk 337

²⁸ Taavi Pae. Alutaguse kriivad ja vulkaan Tudulinna. Alutaguse Valla Leht, nr. 7, 21 juuli 2018.

Kättesaadav: <https://dea.digar.ee/cgi-bin/dea?a=d&d=alutagusevalla20180721.2.12>

Foto 5. Linnamäe sulglohk ja seal kasvav pärnamets. Allikas: Minea Kaplinski erakogu

2.3.2. Veekogud

Läbi Tudulinna aleviku voolab Tagajõgi, mis saab alguse Järvesoost ning kulgeb oma ülem- ja alamjooksul läbi väga väheasustatud paikade. Tegu on Rannapungerja jõe lisajõega, millele on iseloomulikuks suhteliselt suur lang (ca 50 m) ning aastaajati väga suur veetaseme kõikumine (tulvavee ajal on jõe vooluhulk kuni 40-50 m³/s, suvise madalseisu ajal aga isegi kõigest 0,02-0,03 m³/s).²⁹ Tagajõgi on arvele võetud avalikult kasutatava veekoguna, mistõttu talle kehtivad erinevatest seadustest tulenevad veekaitsetised piirangud ja kitsendused (kallasrada 4 m, veekaitsevöönd 10 m, ehituskeeluvöönd 50 m, piiranguvöönd 100 m).

Keskkonnaregistri andmebaasi EELIS andmetel on Tagajõgi kaitstav lõheliste elupaigana. Tudulinna aleviku lõunaosas on jõgi arvele võetud III kaitsekategooria liigi hariliku hingi (*Cobitis taenia*) elupaigana ning aleviku keskusest põhja suunas jäävad jõe kallastele III kaitsekategooria liigi suurkoovitaja (*Numenius arquata*) elupaigad.

²⁹ Tuvi, Eva-Liis, Feršel, Anne-Ly. Hoiualadega jõed Virumaal I. Tartu-Kuru 2010. Lk 54-55

Foto 6. Vaade Tagajõe ripsilla juurest. Allikas: Minea Kaplinski erakogu

2.3.3. Haljastus ja kasvukohatüübid

Kuivõrd Tudulinna alevik hõlmab enda all suhteliselt suurt maa-ala, kuhu jääb nii tiheasustatud keskus kui hajaasustusega äärealad koos põllumajandusmaaga, siis on ka aleviku looduslik ilme mitmekesine. Looduslikest kooslustest levivad linnamäe ümbruses valged männimetsad, kus kõrguvad jämedatüvelised harilikud männid. Põõsarindes leidub rohkelt harilikku sarapuud ning alustaimestuses kasvavad lopsakad sõnajalad. Linnamäe tipus asuvas maapinnalohus kasvavad sihvakad harilikud pärnad.

Tagajõe äärsed alad on valdavalt madalad ning jõelammil kasvab rohkelt pajusid, remmelgaid ning leppasid. Tudulinna aleviku keskel meenutab Tagajõe kallas aga pigem laialehise metsa kasvukohatüüpi, kus tammed, pärnad, vahtrad oma sihvakaid oksid vee kohale küünitavad. Kuna Tudulinna keskuse aladel on jõe ääres asunud vana mõisapark, siis on tõenäoline, et paljud laialehised puud pärinevadki mõisaaegadest ning on hiljem andnud looduslikku järelkasvu, mis omakorda on metsailmelist kooslust täiendanud ja tihendanud.

Aleviku muudesse piirkondadesse jääb väiksemaid ja suuremaid haljasalasid ning alleesid, kus leidub peamiselt erinevaid lehtpuid. Põõsarinne on teistel avalikel aladel, v.a jõeäärne park, suhteliselt kesine, ent seda tasakaalustavad era- ja kortermajade õuedes leiduvad marjapõõsad, viljapuud ning ilutaimed. Rannapungerja poolt aleviku keskusele lähenedes on maantee äärde istutatud noor pärnaallee. Keskusest omakorda kirikute poole liikudes jääb tee serva vanade õunapuude rivi.

2.4. Aleviku ülesehitus

2.4.1. Olulisemad hooned ja tõmbepunktid

Rannapungerja poolt mööda kitsast maanteed Tudulinna aleviku keskusele lähenedes annavad tiheasustusest esmalt aimu kalmistu kivimüür ning värav. Tegu on vana külakalmistuga, kus hauaplatside kõrval kasvavad kõrged puud ning põõsad. Kalmistu territooriumile jääb kaks olulist kultuurimälestist. Neist esimene on terroriohvrite ühishaud ning teine Vabadussõja mälestussammas, mis valmis 1923. aastal ning elas okupatsiooniaastad üle maasse peidetuna³⁰.

Väikeste viilkatustega puitmajade ning maanteeeni ulatuvate madalate lippaedade keskel on järgmiseks oluliseks teetähiseks Tudulinna vana vallamaja, mille esimene korrus rajati 1894. aastal. Teine korrus ehitati hoonele ümberehituste käigus peale 1939. aastal. Vallavalitsus jätkas hoones töötamist 1950ndat aastateni, mil hoone anti Tudulinna kooli valdusesse ning sinna rajati spordisaal ja tööõpetuse tunni ruumid.³¹

Foto 7. Tudulinna Vabadussõja mälestussammas. Allikas: IM F 723:109

Tudulinna aleviku keskuse moodustab tinglikult maa-ala kultuurimaja, Tagajõe, koolimaja ja toidupoe ümbruses. Tudulinna kooli ajalugu ulatub aastasse 1845, praegune koolihoone valmis ühekorruselisena 1904. aastal. Eesti Vabariigi ajal ehitati hoonele peale teine korrus ning 1960ndatel lisati veel ka mansardkorrus.³² Kooli vahetusse lähedusse jääb suur staadion, kus on lisaks jooksurajale ka jalgpallivärvad ning korv- ja võrkpalliplats.

³⁰ Tuvi, Eva-Liis, Feršel, Anne-Ly. Hoiualadega jõed Virumaal I. Tartu-Kuru 2010. Lk 80

³¹ Kultuurimälestiste riiklik register. Vallamajade inventariseerimine, 2012. Kättesaadav: <https://register.muinas.ee/public.php?menuID=evm-parishhouse&action=view&id=208>

³² Tudulinna Põhikooli arengukava 2012-2017. Kinnitatud Tudulinna Vallavolikogu 30.aprilli 2012 määrusega nr. 6. Kättesaadav: https://www.riigiteataja.ee/aktiis/4260/9201/2028/Tudulinna_Pohikooli_arengukava_2012_2017.pdf

Foto 8. Tudulinna koolimaja, ajalooline foto. Allikas: IM F 2454:99

Tudulinna kultuurimaja on suhteliselt tagasihoidlik kahekorruseline puithoone, mis asub otse Rannapungerja-Rakvere maantee käänukohal. Kultuurimajast ida poole jääb üle jõe kulgev sild, mis on antud asukohas olnud juba vähemalt mõisaaegadest saati, kuigi sillakonstruktsioone on tulnud mitu korda parandada ning uuesti ehitada.³³ Tagajõe äärsetest huvipunktidest võib lisaks maantee sillale tuua välja ka väikese ripsilla, mis ühendab ülejäe alasid koolimaja ümbrusega.

Foto 9. Tudulinna vana mõisasild. Allikas: Iisaku Kihelkonna Muuseum SA IM F 2454:119

³³ Tuvi, Eva-Liis, Feršel, Anne-Ly. Hoiualadega jõed Virumaal I. Tartu-Kuru 2010. Lk 77

Foto 10. Tudulinna maantee-sild 2018. augustis. Allikas: Minea Kaplinski erakogu

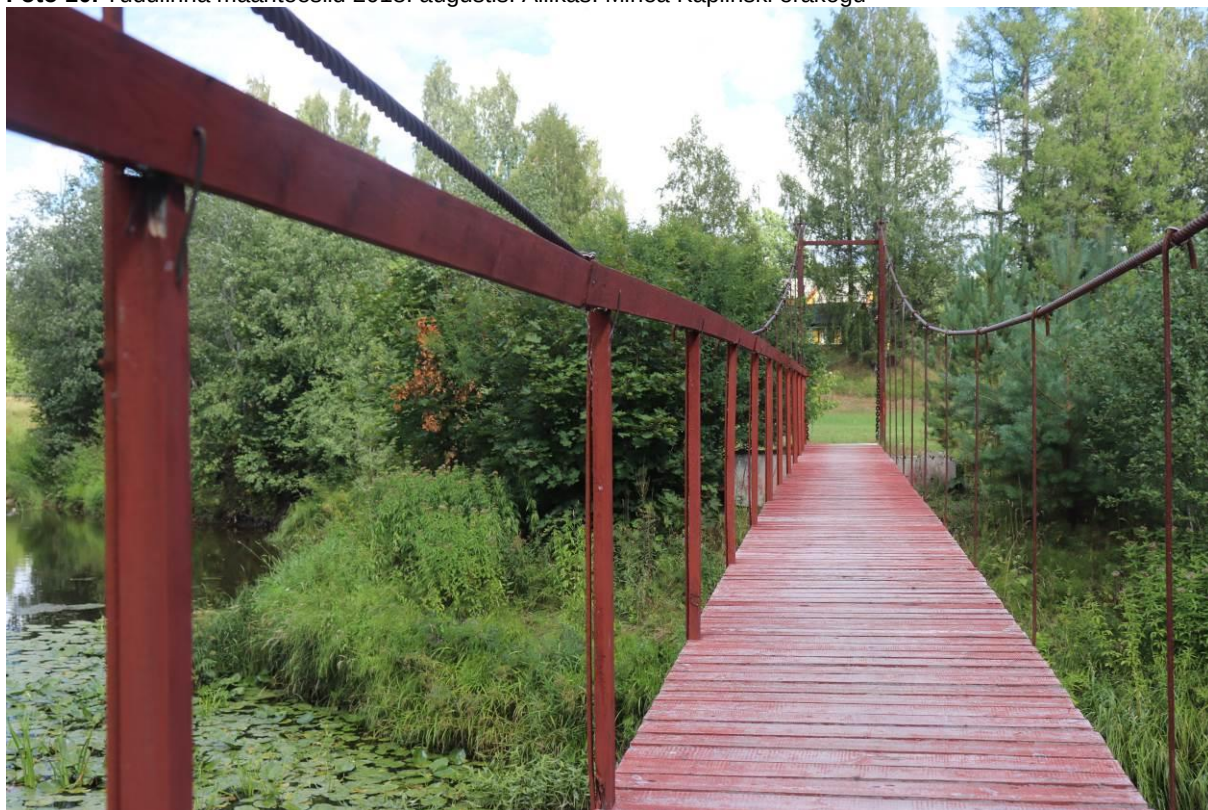

Foto 11. Jalakäijate rippsild. Allikas: Minea Kaplinski erakogu

Vahetult silla lähedusse, jõest kultuurimaja poole jääb vana mõisameierei, mis kuni valdade liitumiseni oli kasutusel vallavalitsuse hoonena. Vanast meiereist on alles siiski vaid 1. korruse maakivimüüritis, 2. korrus on nõukogude perioodil täielikult rekonstrueeritud ning hoonele on lisatud suurte klaasakendega eeskoda ning silikaattellistest juurdeehitus.

Tudulinna kõige olulisemad ajaloolised hooned on kaks luteri kirikut, mis seisavad aleviku keskusest läände jääva mäekünka otsas. Kuna mõlemad hooned on ümbritsetud avarate põldude ja heinamaadega, avanevad neile pea kõigist suundadest head vaated ning nii mõjuvad kirikud juba kaugelt selgelt äratuntavate maamärkidena. Kahest kirikust vanem on ajalooline puukirik, mis rajati 1766. aastal. 1833. aastal ehitati lihtne ühelööviline kirik mõningal määral ümber ning pikihoonele lisati väike torn.³⁴

Tänaseks päevaks on vana kirik väga halvas, suisa kriitilises seisus. Kiriku torn lammutati nõukogude perioodil ning kuna aegamööda kaotas hoonekehand täielikult oma funktsiooni, jäi ajalooline kirik lagunema. Lähiaastatel tahetakse Tudulinna vanale kirikule anda siiski omamoodi uus hingamine. Tööd veab eest Ida-Viru juurtega pianist Lauri Väinmaa, kes soovib ajaloolise kiriku taastada kontserdipaigana.³⁵ Märgiliseks hoone uuele elule turgutamisel on seegi, et 2017. aastal leiti üles kiriku ajalooline tornikukk.

Foto 12. Tudulinna vana puukirik, taamal tuuleveski. Allikas: EFA.208.4.5112

³⁴ Kriis, Külli. Tudulinna vana kirik väärib veel üht võimalust. Põhjarannik, 05.06.2014. Kättesaadav: <http://arhiiv.pohjarannik.ee/article.php?sid=6532>

³⁵ Sikk, Rein. EV100 peret - Lauri Väinmaa: taastame Tudulinna vana puukiriku! Delfi. 24.08.2018. Kättesaadav: <http://www.delfi.ee/news/ev100/ev100peret/ev100-peret-lauri-vainmaa-taastame-tudulinna-vana-puukiriku?id=79223306>

Foto 13. Tudulinna vana puukirik 2018. augustis. Allikas: Minea Kaplinski erakogu

Vanast kirikust paarisaja meetri kaugusel asuva mäekünka tipul seisab Tudulinna teine kirik, mis teeb alevikust ainsa Mandri-Eesti paiga, kus kaks luteri kirikut niiviisi kõrvuti asetsevad. Uus ühelööviline kivikirik valmis 1939. aastal ning on tänaseni kasutusel Tudulinna Rahu koguduse kodukirikuna. Kiriku eripäraks on ida suunda ehitatud torn, mis selliselt läheb vastuollu kristliku kirikuehituse põhikaanonitega.

Foto 14. Tudulinna uus kirik 2018. augustis. Allikas: Minea Kaplinski erakogu

Viimase märgilise tõmbepunktina tuleb välja tuua Tudulinna linnamägi, mis on ühest küljest üks aleviku silmapaistvamaid ja põnevamaid maamärke, ent teisalt on jäänud asula keskusest mõtteliselt kaugeks ning ei mõju seetõttu selge ega veenva sihtkohana.

Tudulinna olulisemad maamärgid ja huvipunktid on ära toodud joonisel 1 „Ruumiline üldskeem“

2.4.2. Teed ja katendid

Tudulinna aleviku keskust läbib riigi tugimaantee nr 88 tähisega Rakvere-Rannapungerja, mis aleviku sees kannab Pika tänava nime. Asulaväliselt on tegu V klassi maanteega, mille ööpäevane liiklussagedus jääb Maanteeameti andmetel alla 1000 auto³⁶. Tee on 7 meetri laiune (asulas kohati ka laiem) ning asfaltkattega.

Teine Tudulinna asula piiridesse jääv riigitee on 13183 Tudulinna-Sahargu kõrvalmaantee, mis saab alguse kirikutemäelt ning kulgeb edasi läände. Ööpäevane liiklussagedus jääb Maanteeameti andmetel alla 100 auto. Asulaväliselt on tegu V klassi maanteega. Tee on 6 meetri laiune.

Lisaks eelnimetatutele on riigiteena arvel ka Tudulinna Kooli tänav, mis kannab tähist 13175 Tudulinna medpunkti tee. Ööpäevane liiklussagedus jääb Maanteeameti andmetel alla 50 auto. Tee on 4 meetri laiune ning asfaltkattega.

Tudulinna aleviku kohalikud teed on valdavalt väga kitsad (ca 3 meetrit) ning kruusakattega. Tegu on ennekõike kohalike elanikke teenindavate tänavatega, millel erinevaid liiklejagruppe pole eraldatud.

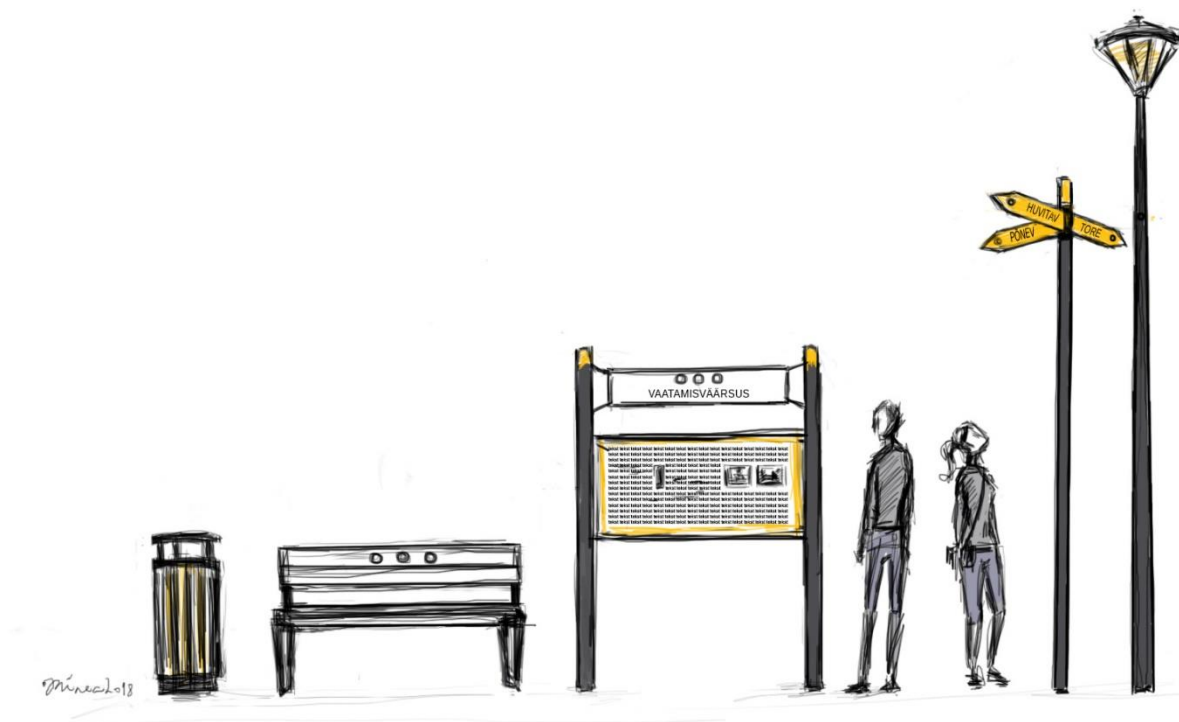
³⁶ Maanteeamet. Liiklussageduse statistika. Kättesaadav: <https://www.mnt.ee/et/ametist/statistika/liiklussageduse-statistika#tab-0>

3. Kujunduslahenduse üldpõhimõtted

3.1. Projekti kontseptsioon

Tudulinna kujundusprojekti lähtekohaks võib pidada soovi anda asulale läbi füüsilise ruumi korrastamise, täiendamise ja rikastamise võimalus mõneti taasleida oma pärand ning luua endale selle pinnalt uus identiteet. Sealjuures pole niivõrd olulised mitte suured ja efektsed disainielemendid või objektid, kui võimalus võimalikult vähese sekkumisega tuua välja Tudulinna olemasolevad väärtused ja tugevused. Seega on tähtis teha pigem vähem, aga sealjuures kvaliteetselt, läbimõeldult ning sihipäraselt. Lahendused peaksid olema ennekõike funktsionaalsed ning pakkuma kohalikele elanikele ja külalistele ajaveetmiskohti ning looma asula sisemisest struktuurist selge ja arusaadava terviku.

Kujundust läbiva visuaalikeele rõhuasetus on pandud ennekõike detailidele, mis oma kohaloluga looksid Tudulinna omaenese tagasihoidliku, ent samas ka selgelt äratuntava pealispinna. Nii on detailides läbivaks teemadeks vokitatus, kui Tudulinna puutöö igipõline sümbol; lokulauad kui asula vana märgisüsteem ning muraka sügavkollane värv, kui viide ja peanoogutus nii Tudulinna valla vanale vapile kui asula vahetus läheduses paiknevale Muraka rabale.

Joonis 3. Tudulinna kujundusprojekti kasutatud disainielemendid, mis läbiva joonena korduvad asula erinevates osades ja kõikide huvipunktide juures. Prügikastina on joonisel aluseks võetud mmcité Diagonal, pingina Lars Laj Ryga. Valgustina on ära toodud Novatilu Garden LED Luminaire. Infotahvli ja suunaviidad on kujundatud erilahendusega.

3.2. Veekogud

Tudulinna olulisemaks veekoguks on kahtlemata Tagajõgi, mida tuleks asulasiseselt paremini eksponeerida, et muuta jõe kohalolu linnas selgemini tajutavaks. Selleks näeb kujundusprojekt ette jõekallaste osalise puhastamist võsast, loomaks uusi vaatekohti ning avamaks jõekaldaid päiksele ning valgusele. Jõe peaks inimestele lähemale tooma ka jõeäärse pargiruumi korrastamine ning sealse teedevõrgu väljaarendamine, et jõeni saamine ning jõe ääres jalutamine oleks lihtne ja vaevatu.

Lisaks jõeäärsele pargiruumile ning selle poolt pakutatavatele võimalustele vajavad täiendavat tähelepanu ka Tudulinna ujumiskohad. Hetkel käiakse jões ujumas peamiselt vanast vallamajast itta jääval jõelal, kus on probleemiks põhjasetted ning kivid. Teine ujumiseks kasutatav koht jääb ripsillast lõunasse, teisele poole jõekäänakut, kus vesi on küll sügavam, ent probleemiks on kaldaala hooldamatus. Käesolev projekt teeb ettepaneku eelnimetatud suplemiskoha juurde kujundada hooldatav muruplats.

Pikemas perspektiivis on välja pakutud ka uus potentsiaalne rannaala olemasolevast autosillast põhja suunas jäävale avatud madalale alale (vt täpsemalt joonis 4). Selleks, et oleks võimalik kujundada piisava veesügavusega ujumiskoht, näeb projekt ette Tagajõe uue jõesoodi rajamise. Soodi ja jõe keskele kujuneks selliselt väike jõesaar, mis mõjuks nii ruumi eraldava elemendina kui lisaks jõemaastikule maalilisi lisavaateid. Uue jõesoodi kaldale oleks võimalik rajada liiva- või murukattega avalik rannaala, mis oleks sellises asukohas ühest küljest pisut eraldatud ja piiratud, ent samas asulast kergesti ligipääsetav.

Lisaks looduslikele veekogudele jääb Tudulinna asulast Läände vana kruusakarjäär, mille põhja on moodustumas väike tehisjärv. Kuigi hetkel ei ole karjääri ümbrus eriti maaliline ega kasutatav, siis tulevikpotentsiaalina oleks võimalik sealne piirkond kasutusele võtta rekreatsioonialana.

3.3. Kuivendussüsteem

Tudulinna on olemas osaline kraavi- ja drenaaživõrgustik, ent sellest hoolimata on asula erinevates piirkondades probleemiks liigniiskuse. Seetõttu on käesoleva kujundus-kuivendusprojekti üheks oluliseks osaks kogu asulat katva kuivendussüsteemi põhimõttelise lahenduse väljatöötamine

Pärast olemasolevate süsteemide analüüsimist jõudsid töö autorid järeldusele, et toimiva kuivendussüsteemi tagamise esimeseks sammuks on olemasoleva kraavivõrgustiku puhastamine ning truupide ülevaatus, vajadusel uuendamine ja asendamine. Kuivõrd Tudulinna kraavisüsteem on küllaltki ulatuslik ning peaks vee suunama üsna loogiliselt jõkke, siis võib oletada, et liigniiskuse üheks peasüüdlaseks on mitte kraavide vähesus, vaid nende kehv seisukord ja hooldamatus.

Siiski näeb projekt täiendavalt ette ka mõningate uute, peamiselt pinnavett koguvate madalate (ca 0,5 m sügavuste, nõlvakalletega 1:2,5...1:3) maapinnanõvade rajamise kohtadesse, kuhu olemasolev kraavidevõrk ei ulatu. Seal, kus uute või süvendatavate nõvade või kraavide ümber jääb piisavalt vaba ruumi (nt kultuurimajast üle tee asuval haljasalal, jõepargis ning mõningate asula keskmes paiknevate

kortermajade läheduses), on püütud neile anda looklevalt looduslikku kuju, et tegu poleks mitte niivõrd järsuservaliste tõkete kui eraldiseisvate maastiku- ja kujunduselementidega. Siinkohal tuleb ka välja tuua, et kuigi üldiselt tuleks liigvee ära juhtimise tagamiseks eelistada avatud maapinnanõvasid, siis kohtades, kus selleks on liiga vähe ruumi, tuleb vajadusel ette näha kas kuivendajad või kuivendajad koos täidisdrenaažiga ning kuni 10 cm nõvaga selle kohal.

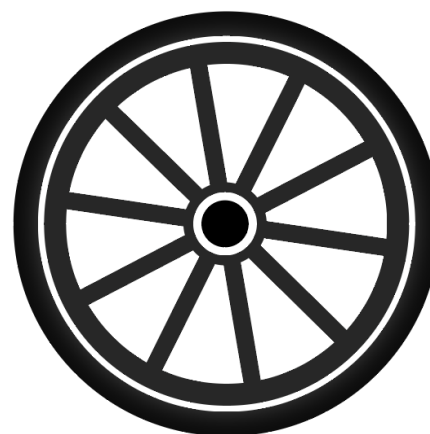
Kuivendussüsteemi täielik struktuur on ära toodud joonisel 1 „Ruumiline üldskeem“.

3.4. Viidad ja sümbolika

Tudulinna aleviku üheks suuremaks kitsaskohaks tuleb kindlasti lugeda ruumis selgelt äratuntavate infokandjate puudumist. Kuna aleviku pindala on väga suur ning Rakvere-Rannapungerja maantee kulgeb sellest otse läbi, on möödasõitjatel raske haarata isegi seda, millal ollakse jõudnud asula keskusesse. Ainsate tõesti silmapaistvate maamärkidena mõjuvad kaks mäekünkal seisvat kirikut, ent nendegi juures ei ole selgelt aru saada, kus oleks võimalik peatuda ning millist marsruuti mööda oma teekonda jätkata.

Seetõttu on äärmiselt oluline kogu asulat katva viidasüsteemi väljatöötamine, milles on oma osa nii konkreetsetel postviitadel ja infotahvlitel, aga ka loogilisel teedestruktuuril, mis juba iseenesest suunaks inimesi erinevate huvipunktide vahel liikuma. Viidasüsteemi keskpunktina on projektis käsitletud kultuurimaja ümbrust, mis jääb asula keskuse mõttes küll pigem selle ühte serva, kuid toimib samas loogilise ja silmatorkava huvipunktina. Kultuurimaja juurde on ette nähtud ka kogu asulat tutvustav üldkaart, kus oleks ära toodud nii erinevad huvipunktid kui nendeni juhatavad marsruudid. Iga huvipunkti juurde omakorda on ette nähtud eraldi väike infotahvel ning suunaviidad.

Selleks, et erinevad infokandjad ning tegelikult ka kõik teised Tudulinna kasutatavad välimööbli elemendid üheks selgelt äratuntavaks tervikuks siduda, on läbiva disainielemendina välja pakutud Tudulinna 10-kodaraga vokiratta lihtsustatud sümbolmotiiv. Metallpindadele tuleb vokiratta kujutis kanda värvi, plastik- või muu ilmastikukindla vahendi abil. Puitpindadele on vokiratta kujutis ette nähtud lisada põletamistehnika abil. Sama ümmargust põhimotiivi on peegeldatud ka mõningate kesksete kohtade sillutismustri kiviringides (vt peatükk 3.7.2 „Sillutatud platsid ja teed“) ning samuti leiab ringi kujutis kasutamist vokiratast meenutavate disainvalgustite (vt peatükk 3.9 „Valgustus“) ning ümmarguse põhivormiga prügikastide juures (vt peatükk 3.8.3 „Prügikastid“).

Joonis 4. Tudulinna voki motiiv.

3.5. Matkarada

Selleks, et tutvustada Tudulinna kui potentsiaalselt peatus- ning väljasõidusihtkohta, pakutakse kujundusprojektiga välja kogu asulat läbiva matkaraja kontseptsioon. Tegu oleks teega, mis läbib kõiki aleviku olulisemaid huvipunkte ning kulgeb nii mööda kergliiklus-, jalg- kui muruteid. Matkaraja äärde võib nii linnamäe jalamil kui jõeäärses pargis ette näha piknikukohti. Lisaks on matkateega seotud puhke- ja ajaveetmisvõimalused nii kultuurimaja juures, kirikuteväljal kui koolimaja hoovis ja staadionil.

Matkaraja suure ringi pikkus, mis viib kultuurimajast mööda jõeäärt koolimaja juurde, sealt Pikale tänavale, ümber linnamäe ning üle kirikutevälja tuuleveski juurest tagasi kultuurimajani, on ligikaudu 3 km. Kuna kaardile kantud matkatee koosneb mitmetest väiksematest ringidest, saab rada soovi korral läbida ka lühemate osadena või käia ainult konkreetsete huvipunktide juures.

Matkaraja paiknemine on ära toodud joonisel 1 „Ruumiline üldskeem.“

3.6. Tänavakunst

Tudulinna on mitmeid nõukogude perioodist pärinevaid kortermaju, mis isegi juhul, kui nad ei ole maha jäetud, mõjuvad oma tinahallide silikaattelistest seinamassiividega muidu väikeste puuhoonetega asulas pisut kontekstivälise ja kõledana. Iga tühi pind võib olla aga lõuend, läbi mille saaks kogu asulale anda uue, värvilise ja elevust pakkuva identiteedi. Nii soovib käesolev kujundusprojekt kutsuda Tudulinna Eestis üha suuremat tuntuks ja osavust koguvad tänavakunstnikud ning äratada tühjad seinad nende abiga ellu. Abiks võiks siinkohal olla nii SprayPrinteri³⁷ tehnoloogia kui ka traditsioonilised tänavakunsti liigid.

Selleks, et uus tänavakunst ei oleks vaid vormitüüpe, vaid tõesti haakuks Tudulinna olemusega, oleks soovitatav näiteks koostöös Stencility tänavakunstimatkaliga viia läbi ka konkurss või töötubade sari. Selleks, et siduda uut tänavakunsti paremini ka kohalike elanikega ning anda neile võimalus oma aleviku väljanägemise osas kaasa rääkida, tuleks kindlasti kaasata Tudulinna elanikke andma seinamaalingute kavanditele oma hinnanguid.

Võimalikud seinamaalinguks sobivad seinapinnad tuleks kaardistada koostöös tänavakunstnikuga. Kujunduse üldseisukohalt pole isegi määravalt oluline, et need kõik paikneksid käidavate teeradade ja huvipunktide läheduses. Pigem annavad ootamatutes nurgatagustes asuvad kunstiteosed asulale uue ruumimõõtme ning loovad olemasolevale maa-alale uusi dimensioone ja sihtkohti. Küll aga tuleb silmas pidada, et kui Tudulinna on tänavakunstiprogramm läbi viidud ning teosed valminud, tuleks ka olemasolevaid kaarte ja viitasid vastavalt täiendada või luua uus tänavakunsti tutvustav kaart (ja/või kaardirakendus), mis huvilised õigete punktideni suunaks.

³⁷ Sprayprinteritehnoloogia ja tehtud töödega saab tutvuda nende kodulehel <https://sprayprinter.com/>

Foto 15. Sprayprinteri tehnoloogiaga loodud mesilane maja otsaseinal Tartus. Foto Kristjan Teedemaa.
Allikas: <https://tartu.postimees.ee/6172917/annelinna-maja-otsaseinale-maandus-hiigelmesilane>

Foto 16. Näide tänavakunstist Tartus Supilinnas, millega vana lagunev sein on muudetud kunstigaleriiks.
Allikas: <http://agirlcalledkairo.tumblr.com/>

Foto 17. Tänavakunst Rāpinas vana tööstushoone seinal. Foto Arvo Meeks.
Allikas: <https://kodustiil.postimees.ee/4402823/mis-oleks-kui-koliks-rapinasse>

Foto 18. Tänavakunst elektrikapil, Tartus. Allikas: <http://agirlcalledkairo.tumblr.com/>

3.7. Haljastus

3.7.1. Puittaimed

Käesolevas kujundusprojektis on uushaljastust käsitletud ennekõike mahuliste üksustena, mitte niivõrd üksikpuu tasandil. Selleks, et edasi anda konkreetse koha soovitud ruumimuljet, on projektis valdavalt eristatud kõrged lehtpuud (üle 9 m kõrgused), keskmise suurusega puud/suured pöösad (kuni 3-9 m kõrgused, nii okas- kui lehtpuud), keskmised leht- või okaspöösad (1,5-3 m) ning väikesed leht- või okaspöösad (alla 1,5 m). Üldreeglina on Tudulinna aleviku sees ette nähtud kasutada lehtpuid, mis sobituksid vanast mõisapargist Tagajõe äärde kujunenud laialehise metsa tüüpi kooslusega. Siiski on mõnesse kohta ette nähtud kõrged, kitsa võraga okaspuud ning ka teistesse sobivatesse kohtadesse võib istutada okaspuude erinevaid liike ja vorme, mis mõtteliselt haakuvad linnamäe jalamil kasvava männimetsakooslusega.

Suurtest lehtpuudest on sobilikeks liikideks näiteks h. tammed ja punased tammed, h. pärnad, läänepärnad, suurelehised pärnad, h. vahtrad, sanglepad, künnapuud. Okaspuudest tingmärkidega näidatud kohtadesse serbia kuused, torkavad kuused, kitsa võraga nulud või hariliku kuuse kitsad vormid. Kujundusalal laiemalt võib kasutada ka h. mände ja seedermande, h. kuuski ning lehiseid. Veekogude äärde võib täiendavalt ette näha hõberemmelgat.

Keskmistest puudest on sobilikud näiteks pooppuud, erinevad iluõunapuud, kõrged viirpuude liigid, pihlaka erinevad dekoratiivsed liigid, mägimänni kõrged sordid. Keskmistest pöösastest võib kasutada näiteks harilikku ja ungari sirelit, ebajasmiiini, lodjap-põisenelat, vārdforsüütiat, mägimänni madalaid sorte. Madalatest pöösastest on sobilikud erinevad enelad (NB! mitte kasutada invasiivselt levivaid enelaliike nagu pihlenelas ja taraenelas), pöösasmaranad, madalad kadakad ja jugapuud.

3.7.2. Muru- ja aasaalad

Üle kogu maailma pööratakse üha suuremat tähelepanu loodusliku mitmekesisuse säilitamisele ning sellele, et ka linnaline keskkond võiks ja peaks pakkuma elupaiku lisaks inimesele ka lindudele, loomadele ja putukatele. Nii on need põhimõtted ka Tudulinna kujundusprojektis olulisteks lähtekohtadeks ning projekti detailselt lahendatud aladel on ära näidatud kaht tüüpi hoolduspõhimõtetega alad, kus muru kõrval on välja toodud ka harvemini hooldatavad aasaalad.

Kuigi esimese hooga võib tunduda, et niitmata alad linnalises keskkonnas annavad märku ala hooldamatusest ja metsistumisest, siis tegelikult saab nende oskusliku ruumilise paigutusega saavutada olukorra, kus nii hundid on söönud, kui lambad terved. Ehk maastik näeb inimsilmale välja esteetiline, nauditav ning korrastatud, aga samas on loodud kooslus, mis pakub elupaiku väikeimetajatele, lindudele, liblikatele, tolmeldavatele kimalastele-mesilastele ning lugematutele teistele liikidele. Ka käesolevas projektis on püütud leida tasakaalu traditsiooniliste murualade kui esteetiliste (kuid loodusliku mitmekesisuse mõistes roheliste kõrbete) ning kaks korda aastas niidetavate, elurikkust ja lilleilu pakkuvate aasakoosluste vahel.

Foto 19. Näide aasaalade kasutamisest linnapargi kujundamisel. Vallon Park Lyonis, Prantsusmaal.
Allikas: <http://www.landezine.com/index.php/2014/12/vallon-park-nature-as-a-tool-of-urban-renewal/>

Foto 20. Linnaas Brooklynis, New Yorgis. Allikas: <http://xsspace.com/urban-meadow-bklyn/>

Kahtlemata on aasaalade koosluste kujunemisel väga oluline, milline on konkreetse ala mullastik, kuid käesoleva kujundusprojektiga tahaksime julgustada, et ka niisketele aladele kujunev väga lopsakas mürkroheline heintaimepadrik, võib oma kontrastsuses kõrval asetsevate hoolitsetud aladega olla esteetiliselt nauditav. Selliste koosluste tekkimine on tõenäoline ennekõike Tagajõe lähedusse jäävatel aladel jõepargis, mille poolloodusliku ilmega sellised lopsakad heinamaad aga hästi kokku sobivad. Kuivõrd ka neid alasid on siiski ette nähtud kaks korda aastas niita, ei ole ka karta võsa pealetungi ning kui park on ruumiliselt hästi tsoneeritud ning liigendatud selliselt, et vaatekoridorid hõlmavad nii korrastatuid kui metsikuid piirkondi, mõjub ka looduslik niiske lammiaas ilusana.

Tudulinna kõrgematele aladele, ennekõike kirikumäele, kus pinnas on kuivem ja liivasem, võiks looduslikult kujuneda kõrreliste ja põllulilledega heinamaa. Selleks, et kooslust erinevate õistaimedega täiendada ja lilleaasa tekkimist kiirendada, on soovitatav alale täiendavalt külvata looduslikke lilleseemneid (näiteks h. äiatar, h. härjasilm, kibe tulikas, aaristik, h. hiirehernes, aas-seahernes, kollane karikakar).

3.8. Teed ja katendid ning parkimine

3.8.1. Asfaldist kergliiklustee ja ristkasutuses teed

Tudulinna asula keskuse ja sellega mõtteliselt seotud asumite ühenduse ning sportimisvõimaluste parandamiseks on kujundusprojektiga ette nähtud kergliiklustee rajamine Rakvere-Rannapungerja maanteele (asula keskuses nimega Pikk tänav) ning Tudulinna-Sahargu maanteele. Lisaks on väike kergliiklustee jupp ette nähtud Keskuse tänavale, mille kaudu ühendatakse rahvamaja jõepargiga. Eraldiseisva kergliiklustee laius peaks olema vähemalt 3 m, et võimaldada erinevatel liiklejagruppidel teed ühiselt kasutada. Silmas tuleb pidada, et valgustipostid ning liiklusmärgid ei asuks kergliiklustee funktsionaalses koridoris.

Lisaks eraldatud sõidu- ja kergliiklusteega tänavatele-maanteedele, pakub kujundusprojekt välja, et asula keskusesse jäävatest Pargi ja Karjatee tänavatest oleks otstarbekas kujundada ristkasutuses tänavaru. Siinkohal on kaalukeeleks ennekõike mõistlik ruumi- ja ressursikulu, mis lähtub sellest, et Tudulinna asula keskusesse jäävate tänavate liikluskõormus on väga väike ning ühelgi nimetatud juhul ei ole tegu mitte transiit- vaid asulasisese kõrvalteega. Seega ei ole põhjendatud liiklejagruppide üksteisest eraldamine ning selle asemel on mõistlik rakendada autoliiklust rahustavaid meetmeid ning kujundada ühiselt kasutatav, ent samas turvaline tänavaru. Ühiskasutuses tänavatel tuleks kehtestada kiirspiirang maksimaalselt kuni 20 km/h, võimalusel määratleda need õuealadena ning rajada teekünniseid.

Kooli tänaval on keskmisel arvukama kasutuse tõttu siiski vaja erinevaid liiklejagruppe eraldada ja selleks tuleb jalgteed jaoks eraldada osa sõiduteest. Eraldiseisva kergliiklustee rajamine pole Kooli tänaval teekoridori kitsuse ning hoonete, kraavide ja allee paigutuse tõttu võimalik.

Samuti teeb käesolev kujundusprojekt ettepaneku, et Tudulinna Kooli tänav, mis hetkel on arvel riigimaanteena 13175 Tudulinna medpunkti tee, oleks mõistlik võtta Alutaguse valla poolt hallatavate kohalike teede nimekirja.

3.8.2. Sillutatud platsid ja teed

Selleks, et anda Tudulinna aleviku keskusele pisut kaasaegsemat ja kergliiklejasõbralikumat ilmet, on mõistlik erinevate huvipunktide juures asendada senine ühetaoline asfaltpind sillutiskividega. Asula keskuses, ennekõike rahvamaja ja raamatukogu ümbruses on ette nähtud kasutada betoonkivi sillutist, kuhu Tudulinna kujundusprojekti alusmotiiviks oleva vokiratta markeerimiseks on sisse laotud ringkivi elemente.

Ajaloolisemates hoonete juures ning loodusliku ilmega paikades, st kirikutemäel, koolimaja juures ning jõepargi lõkkeplatsil on betoonkivi asemel soovituslik kasutada graniidist täringukivist sillutist (või ka looduslikke paekiviplaate). Sarnaselt betoonkividega sillutatavatele aladele, võiks ka graniitkividest sillutismustri mitmekesistamiseks laduda mõningatesse sõlmpunktidesse (ennekõike nt infotahvlite ja suunaviitade ümber) ringi motiive.

Foto 21. Ikodori talukivi / Ikodori ringkivi / graniidist ringkivi

Allikad: <https://ikodor.ee/tooted/sillutiskivid/> / http://www.graniitkivi.ee/assets/galleries/13/graniit_ring.jpg

3.8.3. Sõelmekattega teed

Valdav osa kujundusprojektiga ette nähtud väiksematest jalutus- ja ühendusteedest on lahendatud lihtsate sõelmekattega teedena. Kasutada tuleks graniitsõelmeid, kus peab kindlasti olema sees ka 0-fraktsiooniga osakesi, et tagada teede ühtlane ja tihe katendipind.

3.8.4. Sisseniidetavad muruteed

Mõningatesse kohtadesse, kus konkreetse katendiga teerada mõjuks liiga tehiskult ning ei õigustaks end kasutuskooormuse mõttes (nt jõepargi vaherajad, koolimaja tagant Pikale tänavale kulgev liikumissiht), on projektis ette nähtud rajada lihtsaid muruteid. Muruteid tuleb niita sama sageli kui muruplatse.

Foto 22. Muruteed. Allikad: <https://www.growveg.com/guides/how-to-plan-a-low-maintenance-garden>, <http://lushlifelandscapes.com/projects/forestmeadow.html>

3.8.5. Parklad (sh rattaparklad)

Selleks, et möödasõitjaid peatuma kutsuda ning pakkuda ümbruskonna elanikele võimalust erinevate ürituste ajaks kokku tulla, on projektiga ette nähtud uute parklate rajamine. Neist kaks suuremat paiknevad üks kultuurimaja taga ning teine raamatukogu kõrval. Täiendav väike parkla kultuurimajast kagus, Pika tänava ääres, on mõeldud ennekõike asula külastajatele, et pakkuda neile kiirelt leitavat ja juba kaugelt silmatorkavat peatumis- ja parkimiskohta. Kirikutemäel on põhiline parkimisala paigutatud kivikiriku kõrvale, kus seda saaksid kasutada nii koguduse liikmed kui külalised. Kirikuparkla paigutusel on silmas peetud, et see jääks olulistest vaatekoridoridest võimalikult kõrvale ning ei rikuks kahele kirikule avanevaid panoraamvaateid. Samuti võib kaaluda lisaparkla rajamist puukirikust üle tee vana tuuleveski lähedusse ja/või vanasse kruusakarjääri. Lisaks nimetatutele näeb projekt ette ka uue parkla rajamise praeguse koolimaja kõrvale. Kuivõrd antud parkla on üsna suur ning asub otse mälestustepargi kõrval, ei ole parkla katendina sobiv asfalt, vaid tuleb eelistada kas kivi parketti või sõelmeid.

Julgustamaks kohalikke inimesi aga ka rohkem jalgrattaga liikuma ning pakkumaks mööduvatele jalgrattamatkajatele põhjust ja võimalust korraks peatuda ning segamatult Tudulinna tutvust teha, on oluline paigutada kõigi autoparklate juurde ka vähemalt paar-kolm jalgratta hoiukohta. Samuti tuleks korralikud rattahoidjad ette näha koolimaja, kaupluse, raamatukogu ning rahvamaja vahetusse lähedusse. Rattahoidjate valimisel tuleb kindlasti veenduda, et tegu oleks toodetega, mis võimaldavad jalgratast lukustada raamist. Eelistatud on tagasihoidlikud, mustaks värvitud neljakandilised või ümmargused raamid, mis tuleb maa külge kinnitada kohtkindlalt.

Foto 23. Sobiva jalgrattahoidja näide. Lars Laj Practic. Allikas: <http://www.larslaj.ee/toode/practic-/435>

3.9. Rajatised ja väikevormid

3.9.1. Infotahvlid ja suunaviidad

Suunaviitade kujundus on lihtne ning utilitaarne – matid mustad metallpostid murakakollaste (RAL 1028) tahvlitega. Metallpostide otsad peaksid ulatuma viitadest ca 10-15 cm kõrgemale ning postitipud tuleks värvida samuti murakakollaseks. Viitade tekstid on ette nähtud kujundada mustana, sobiva šrifti valikul tuleks kasutada mõnd lihtsalt loetavad, aga seriifideta ajatut varianti. Tahvlite otstele on ette nähtud vokitati motiivi kujutis.

Infotahvlid on inspireeritud ajaloolistest lokulaudadest, ent selleks, et mitte jätta liiga talurahvamuuseumlikku üldmuljet, on nende kontseptsioon toodud üle kaasaega. Nii on ka infotahvlid lahendatud mustade metallpostidega, mille ülemises otsas ripub trosside külge kinnitatud saetud puupruss, kuhu on põletustehnikaga sisse söövitatud huvipunkti nimi ja kolm vokitati motiivi. Infotahvlite tahvliosa on ette nähtud valmistada metallist või ilmastiku- ja UV-kindlast plastikust ning kinnitada kahelt poolt metallpostide külge. Murakakollast (RAL 1028) tooni on infotahvlite juures kavandatud kasutada kahes kohas – esiteks postide otstes (sarnaselt suunaviitadele) ning teiseks tahvlialal, kus teksti ümbritseks murakakollane bordüür.

Infotahvil huvipunkti nime kajastava šrifti valikul kasutada klassikalist tekstitüüpi, võimalusel ühtlustada see infoviitade tekstiga. Kindlasti ei tohi kasutada rõhutatult talurahvapäraseid või pseudoajaloolisi kirjatüüpe.

Foto 24. Sobiva põletustehnikas kujundatud sildi näide. Allikas: <https://www.sign-maker.net/wooden/>

Foto 25. Ebasobiva põletustehnikas kujundatud sildi näide. Allikas: <http://picbear.xyz/tag/talusildid>

Nii suunaviitade kui infotahvlite võimalikku kujundust on näha seletuskirja jooniselt 3 ning projekti jooniselt 8 „Kujunduselemendid“.

3.9.2. Pingid

Tudulinna ühtse kujunduskeelega tagamiseks on väga oluline, et läbi kogu asula korduksid omavahel kokku sobivad ning ühtse disainiga välimööbli elemendid. Käesolevas kujundusprojektis pakutakse välja kaks pingikomplekti, millest üks lähtub kandilisest, teine aga pehmemast, voolavast vormist. Erineva funktsionaalsuse tagamiseks tuleks kindlasti veenduda, et igal kujundusalal leiduks ka seljatoega pinke, mis pakuksid mugavamat toetusvõimalust vanematele või füüsiliselt kergemini väsivatele inimestele.

Lisaks tavalistele standardmöödus pinkidele, on kultuurimaja ees ning jõepargis ette nähtud kasutada ka moodulitest koosnevaid pinke, mida saaks paigutada nii ringikujuliselt kui looklevalt reljeefi järgi. Linnamäe ümbrusesse ja teistesse loodusliku ilmega asukohtadesse võib täiendavalt paigutada väga lihtsaid, pakudest ja plankudest seljatoeta istepinke.

Kõiki välja pakutud pingitüüpe seob Tudulinna kujundusprojekti visuaalikeelega vokiratta motiivi kasutamine. Selleks on ette nähtud, et kõigile pinkidele (seljatoega pinkidel seljatoe keskele, seljatoeta pinkidel istumisosa serva) tuleb põletustehnikaga sisse vajutada kolm stiliseeritud vokiratta kujutist (vt. seletuskirja joonis 4).

Foto 26. Kandilise vormiga seljatoega pink.
Allikas: <http://www.larslaj.ee/tooted/pingid/100>

Foto 27. Kandilise vormiga seljatoeta pink.
Allikas: <http://www.larslaj.ee/tooted/pingid/100>

Foto 28. Voolava vormiga seljatoega pink.
Allikas: <https://www.dambis.ee/toode/pargipink-borola/>

Foto 29. Voolava vormiga seljatoeta pink.
Allikas: <https://www.dambis.ee/toode/pargipink-borola/>

Foto 30. Ringpink. Mmcité Vera Solo.
Allikas: <https://www.mmcite.com/us/products#!park-benches/vera-solo>

Foto 31. Lihtne pakkudest ja plankudest pink. Lars Laj.
Allikas: <http://www.larslaj.ee/toode/lokkease-istumiskoht/295>

3.9.3. Piknikulauad

Jõeparki on kujundusprojektiga ette nähtud põlispuude all asuv avar piknikuplats. Selleks, et parki oleks piknikukohana mugavalt kasutatav, oleks soovitatav sinna paigutada mõned statsionaarsed piknikulauad. Soovituslik on kasutada tooteid, kus laud ja selle ääres asuvad pingid on omavahel kohtkindlalt ühendatud. Vastupidavuse mõttes võiks eelistada tootevariante, kus põhikonstruktsioon on metallist. Sealjuures tuleb aga kindlasti silmas pidada, et kõik metalldetailid tuleb värvida struktuurpulbervärviga mustaks ning alumised ühendusjalad tuleb paigaldada maapinna sisse. Lisaks on ka piknikulaudade juures ette nähtud kasutada kolme vokiratta motiivi, mis tuleks eelistatult kanda pinkide seljatoeosa keskele.

Foto 32. Näide võimalikust piknikulauast. Lars Laj.

Allikas: <http://www.larslaj.ee/toode/table--bench-steel-construction/371>

3.9.4. Prügikastid

Kujundusprojektiga on igal pool alevikus ette nähtud kasutada ühetaolisi prügikaste. Prügikastide üldvorm peaks olema silinderjas, et haakuda taaskord vokitavate motiividega. Samuti tuleb silmas pidada, et tegu oleks pealt kaetud mudelitega, mis takistaksid loomadel ja lindudel prügi laiali kandmist.

Prügikasti valikul eelistada pealt puitribistikuga kaetud tooteid, et täiendavalt rõhutada seost lühiva vokitavast inspireeritud disainiga. Kõik prügikasti metallidetailid tuleb värvida struktuurpulbervärviga mustaks. Võimaluse korral võib kaaluda prügikasti siseurni välispinna (mis puitribistikuga vahelt välja paistab ja läbi kumab) värvimist murakakollaseks (RAL 1028).

Foto 33. Võimalik prügikast. mmcité Diagonal.

Allikas: <https://www.mmcite.com/us/products#/litter-bins/diagonal>

3.9.5. Pollarid

Kuivõrd Tudulinna alevikku läbib Rakvere-Rannapungerja riigimaantee, on otstarbekas mõningates kohtades täiendava liiklusohutuse tagamiseks paigaldada kergliiklustee ja maantee vahele metallist pollarid. Tegu on asukohtadega, kus aleviku ruumilise struktuuri või hoonete asetuse tõttu ei ole otstarbekas või isegi võimalik kergliiklustee ja maantee vahele ette näha eraldusriba. Lisaks on pollarid ette nähtud kultuurimaja ees paikneva potentsiaalse uue bussitasku serva, et visuaalselt bussipeatus ning jalakäijatele mõeldud väljakuruum teineteisest selgelt eraldada.

Foto 34. Võimalik pollar. Euroform Fritz.
Allikas: <http://www.parkdisain.ee/982/fritz-pollar>

3.9.6. Tegevusruum kultuurimaja kõrval, Kooli tn 1 mänguväljak, spordiväljak

Arvestades Tudulinna aleviku väiksust, ei ole mõistlik sinna rajada mitmeid, omavahel konkureerivaid suuri mänguväljakuid, kus korduksid samad tüüpelemendid. Selle asemel on soovitatav uusi mänguväljakuid rajades panna rõhku nende erilisele. Nii on kujundusprojektis välja pakutud kolm eriilmelist tegevusala – tegevusruum kultuurimaja kõrval, lasteaia kõrvalkruundile kavandatud avalik mänguväljak ning staadionil asuv spordiväljak.

Kultuurimaja tegevusruumi näol on tegu hoone kõrvale jääva alaga, mis on projektiga kavandatud ümbritsevast mõtteliselt eraldada väikeste pinnaseküngastega. Nii tekib kultuurimaja välikohviku kõrvale väikese puudesalu vahele pisike poolprivaatne õu, mille kujundus peaks olema võimalikult looduslähedane, et ühelt poolt pakkuda kontrasti hooneesisele suhteliselt tehislikule linnaväljakule ning teisalt sulanduda orgaaniliselt ümbritsevasse ruumi. Kindlasti tuleks ära kasutada mikroreljeefiga kujundatavaid künkaid, mille peale võib paigutada mõne tagasihoidliku liumäe. Huvitavate liselementidena võib alale paigutada kõrgeid puitkonstruktsiooniga kiikesid või madalseiklusradasid. Lisaks võiks tegevusruumi tuua astmepakke ning turnimiskive, võimalusel kujundada sinna ka pajuvitstest punutud tunneleid või koopaid. Tegevusruumi ideekavandit illustreerivad fotod 36-39.

Kooli tn 1 mänguväljakule on ette nähtud paigaldada niiöelda traditsioonilisemaid mänguvahendeid ning turnispuid, mille konstruktsioonis tuleks asula ühtse visuaalikeele peegeldamiseks eelistada tumedaks toonitud puitu ning struktuurpulbervärviga mustaks ja ning murakakollaseks (RAL 1028) värvitud metallidetaile. Võimalike elementide stiilinäidised on ära toodud fotodel 40-41. Arvestada tuleb et fotodel kujutatud elemendid ei ole mitte lõplik valik, vaid põhimõtteline suunis sellest, millise stiiliga mänguvahendeid võiks alale kavandada. Mänguväljaku lõplik lahendus tuleb täpsustada edasise projekteerimise käigus.

Staadionile rajatavale spordiväljakule tuleks ennekoike valida välijõusaali funktsiooniga elemendid, millest osad võivad küll olla ka mängulised, ent mis lisaks peaksid pakkuma täiskasvanutele võimalust sporti teha. Loodusliku ilmega välijõusaali stiilinäidis on ära toodud fotol 35.

Foto 35. Loodusliku ilmega välijõusaal

Allikas: <http://umedalskulptur.org/artworks-in-the-park/torgny-nilsson/>

Foto 36. Kõrgetel puitpostidel kiik

Allikas: <http://www.studioludo.org/blog/>

Foto 37. Liumägi mäekünkal

Allikas: <http://www.larslaj.com/product/hill-slide-sts-180/676>

Foto 38. Madalseiklusrada

Allikas: <https://www.pinterest.com/pin/23503229280181203/>

Foto 39. Pajuvitstest tunnel

Allikas: <https://www.pinterest.com/pin/288300813620876505/>

Foto 40. Liumägi-ronila
Allikas: <http://www.larslaj.ee/toode/alv/352>

Foto 41. Ronimislinnak
Allikas: <http://www.larslaj.ee/toode/space-station-nature/284>

3.10. Valgustus

Tudulinna asula keskuse tänavate ääres on soovitatav kasutada 8 meetri kõrgustele mustaks värvitud postidele paigaldatud LED-valgusteid. Kindlasti kuulub valgustamisele ka rahvamaja juurest tuulikuni kulgev ristkasutuses tee. Tähtsamates huvipunktides (näiteks kultuurimaja ümbruses, jõepargis asetseval peoplatsil, koolimaja ja lasteaia ümbruses ning kirikutemäel) on ette nähtud kasutada vokitava motiiviga kokku sobituvaid disainvalgusteid, mis samuti tuleb paigaldada mustaks värvitud 4-6 meetristele postidele. Disainvalgustite osas tuleb vastavalt asukohale kasutada kas ühtlaselt ümmarguse või suunatud valgusvihuga variante.

Lisaks eraldiseisvatele valgustipostidele, on mitmetes kohtades otstarbekas välisvalgustust lahendada ka hoonete fassaadide mahus. Kindlasti on sellisteks kohtadeks kirikud, mida tuleks öösel valgustuse abil paremini eksponeerida ja välja tuua, et samamoodi võib valgustada ka rahvamaja, koolimaja, raamatukogu ning lasteaia fassaade. Fassaadide valgustamisel tuleb tähelepanu pöörata valgusreostuse ohule ning pigem eelistada kitsa, suunatud vihuga prožektoreid, mis valgustaksid hoonete konkreetseid elemente.

Valgustite paigaldamisel tuleb samuti veenduda, et valituks ostuksid LED pirnid, mille valgustempretuur on väiksem kui

3000K ehk et tegu oleks sooja valgusega pirnidega. See aitab ära hoida liiga eredast ja külmast, päevavalgust meenutavast valgusest tulenevaid uneprobleeme ning samuti ei mõju sooja valgusega tänavavalgustus öise eluviisiga loomadele nii segadusseajavalt.

Foto 42. Ümmarguse valgusti võimalik näide. Novatilu Garden LED Luminaire.
Allikas: <https://www.novatilu.com/en/street-lighting/residential-lighting/garden-led-luminaire--algi.html>

4. Projektalade lahendused

4.1. Kirikutemägi (ala 1)

Kuigi Tudulinna kirikud on aleviku kaks kõige olulisemat maamärki, siis oma asukoha tõttu otse maantee kurvialal, on nendeni jõudmine ning nende juures peatumine raskendatud. Ei jalakäija ega autojuhina ei ole üheselt arusaadav, kas üldse ja kui siis kus on ette nähtud liikuda või peatuda. Seetõttu on kirikutemäel kõige olulisemaks lahendada ruumiline struktuur selliselt, et kirikud oleksid maanteest nii füüsiliselt kui mõtteliselt eraldatud, nende ümber tekiksid rahulikud, pühakoja hõnguga sobituvad väikesed kirikaiaid ning selgelt oleks markeeritud parkimiskohad, kust kirikute juurde pääseb.

Kõigi uute parkimisalade rajamisel on kõige olulisemaks pidada silmas kirikutele avanevaid vaatekoridore, et mitte paigutada parkivaid sõidukeid kohtadesse, kus need hakkaksid maastikus domineerima ning rikkuma kahe pühakoja vahelist põnevat dialoogi. Selliselt on parkimisplatside rajamiseks sobivateks kohtadeks ette nähtud ala kivikirikust läänes, vanast puukirikust üle maantee asuv plats ning kruusakarjääri puukiriku poolsed alad. Täiendavalt võib vana puukiriku juurde ette näha paar lisaparkimiskohta kirikute teenindavatele sõidukitele.

Vana puukiriku ümbruse kujundamisel on käesolevas töös võetud aluseks OÜ Zoroasteri poolt koostatud projekt 27082018/PP „Tudulinna vana kiriku restaureerimine“. Zoroasteri projektiga nähakse ette ajaloolise madala kiviaja (vt foto 1) taastamine. Samuti on antud lahendus aluseks kiriku ümbruse teeradade katenditele, parkimisele ning valgustusele.

Haljastuse lisamisel mõlema kiriku ümbruses on väga oluline silmas pidada kirikutele avanevaid vaatekoridore (vt joonis 1 „Ruumiline üldskeem“). Seetõttu on kirikute vahetusse ümbrusesse ja nende vahelisele alale ette nähtud ennekõike madalamad puud ja põõsad, mis on koondatud vabakujulistesse ja looduslähedastesse gruppidesse. **Vana puukiriku ümbruse väljaehitamisel, sh kiviaia taastamisel ja teede rajamisel on väga oluline arvestada olemasolevate põlispuude ja nende juurtega.** Joonise aluseks oleva Zoroasteri projektiga on kirikust kagusse kavandatud kivitrepp, mis satub väga vana põlispuu kõrvale. Edasise projekteerimise käigus võiks võimalusel kaaluda trepi nihutamist selliselt, et trepp ning selle juurde viiv jalgtee oleksid puu tüvest minimaalselt 2 meetri kaugusel. Samuti tuleb hinnata, kas puule kõige lähemate kiviaiaosade rekonstrueerimisel tuleb läbi viia täiendavaid kaevetöid või saab kasutada olemasolevate müüritiste alust. Kui ilmneb, et vajalikud on kaevetööd, tuleks võimaluse korral loobuda puudele lähemal kui 2 meetrit asetsevate kiviaiaosade rekonstrueerimisest.

Käesoleva kujundusprojekti kirikutemäe joonisel (joonis 2) on ära toodud juurekaitsetsoon, milles tegutsemisel tuleb rakendada täiendavaid abimeetmeid puude ehitusaegseks kaitsmiseks. Igal juhul tuleb ehituse ajaks kõikide puude tüvede ümber siduda püstised lauad. **Lauad ei tohi toetuda otse tüvele, vaid nende ja tüve vahele tuleb paigaldada pehmendus. Kaitselauad peavad puu tüve ümber moodustama koonuse selliselt, et kaitstud oleks ka puu juurekael.** Jälgida tuleb, et ehitustööde käigus ei vigastataks puude oksid.

Juurekaitsetsoonis on väga oluline projekteerida teed ja teised rajatised selliselt, et nende rajamisel oleks kaevetööde vajadus viidud miinimumi (näiteks puhastada juurte ümbert pinnas, katta juured liivaga ning asetada peale looduskivist plaadid selliselt, et need puujuurtele otse peale ei vajutaks, vaid juurte ja plaatide vahele jääks liivapuhver). **Puutüvede vahetus läheduses (kuni 2 m tüve välisperimeetrist) tuleb kaevetööd teostada käsitsi.**

Maastiku hoolduse mõttes teeb kujundusprojekt ettepaneku käsitleda kirikute vahele jäävat valdavalt avatud ja vaba ala loodusliku aasana, arvestades, et sealne, pigem kuivapoolne pinnas loob head eeldused maalilise heinamaakoosluse tekkeks (vt ka peatükk 3.7.2 „Muru- ja aasaalad“).

Katenditest on kivikiriku ümber ette nähtud graniidist täringukivi ning graniitsõelmed, teerajad ning vana puukiriku ümbrus on ette nähtud lahendada sõelmekatte ja paekiviplaatidest sillutisega. Väikevormidest tuleb alale paigaldada ülejäänud alevikuga sarnased pingid ning prügikastid ning lisaks on väga oluline kirikute juurde lisada ka infotahvlid ning suunaviidad.

Kirikutemäe täpsem kujundus on ära toodud joonisel 2 „Ala 1 – Kirikutemägi“.

4.2. Kultuurimaja (ala 2)

Kultuurimaja ümbruse probleemid on sarnased kirikutemäele ehk puuduvad selged orientiirid, mis markeeriks seda kohana, kus peatuda ja kust alustada oma teekonda läbi Tudulinna. Olukorra teeb veelgi keerulisemaks see, et hetkel läheb hooneesine asfaltplats sujuvalt üle maanteeks, mistõttu kogu ala meenutab pigem maantee kõrvaltaskut kui iseseisvat asulaväljakut.

Seega on kujundusprojekti eesmärgiks muuta senine ebakonkreetne plats keskseks orientiiriks, nii-öelda aleviku mõtteliseks raskus- ja keskpunktiks. Selleks on oluline nii kutsuv visuaalikeel kui selgelt tähistatud peatumis- ja parkimiskohad. Suurem, ennekõike kohalikele ja ürituste külastajatele mõeldud parkimisplats on sealjuures paigutatud kultuurimaja taha, teine ja oluliselt väiksem parkla aga maanteelt hästi nähtavasse ja kergelt leitavasse kohta hoonest kagus.

Kultuurimaja esise platsi kutsuvamaks ja hubasemaks muutmiseks on ennekõike oluline see maanteest selgelt eristada, andes sellele konkreetsemad piirid ning muutes ka autojuhtide jaoks arusaadavamaks, kust teed kulgevad ning milline on õige koht manöövrite sooritamiseks. Kultuurimaja esine on valdavalt ette nähtud sillutada betoonkividega (nt Ikodori talukivi), millest vokitakse motiivi peegeldamiseks võiks laduda ka ringimustreid.

Selleks, et kultuurimaja ette ei moodustuks kõleda asfaltplatsi asemel aga lihtsalt kõledat kiviplatsi, on täiendava elemendina ette nähtud madalate, ca 0,5 meetri kõrguste pinnasemuhkude loomine. Sellised väikesed künkad on ühest küljest praktilised haljastussaad, ent teisalt mõjuvad nad väljakuala piiravate ja hubasust loovate ruumielementidena. Suuremad kiviplatsi keskele jäävad muhud on ette nähtud haljastada nii, et nende keskel kasvaks madal dekoratiivpuu (nt iluõunapuu, kõrged viirpuud, h. robiinia), mille alla oleks istutatud varjutaluvad roomavad või madalad põõsad (nt võnk-pärgenelas, jaapani enelas). Mõningate pinnasemuhkude ümber on ette nähtud paigutada moodulitest ringpingid.

Pinnasekünkad jätkuvad ka kultuurimaja kõrvale jääval muruplatsil, kus nad on kaetud valdavalt muruvaibaga. Üks muruplatsi servas asuv muhk on ette nähtud nii-öelda kuuseplatsiks, kuhu oleks võimalik panna kasvama kitsa võraga dekoratiivne kuusk, mida saaks pühade ajal tuledesse ehtida. Hoone kõrvale, küngastest ümbritsetud vabale alale on jäetud koht tegevusruumile, kuhu võiks paigutada erinevaid väikeseid, visuaalselt mittedomineerivaid mängu- ja turnimisvahendeid (vt seletuskirja peatükk 3.9.6) või miks ka mitte näiteks pink-pongi laua.

Alale täiendava funktsionaalsuse pakkumiseks ning asula keskuse ruumi paremaks jagamiseks, teeb käesolev projekt ettepaneku tõsta bussipeatus Pika tänava servast kultuurimaja ette. Lisaks nähakse potentsiaali kultuurimajja kohviku rajamiseks, millele on hoone kõrval ette nähtud väike väliterrassi ala. Terrassiala on kavandatud samuti betoonkivist sillutisega, ent selleks, et seda teeradadest eristada, võiks kasutada erinevad mustriladumist ja/või erinevat tooni kive.

Kultuurimajast üle tee itta jäävat haljasala on projektis käsitletud kultuurimaja tegevust peegeldava välisõhu rahvaplatsina, kuhu võib rajada skulpturaalse lava (või lavaaluse) ning lõkkekoha. Samuti nähakse alale ette uued haljastusgrupid ning kuivendusvõrguga seotud täiendav maapinnanõva. Selleks, et omamoodi negatiivina matkida kultuurimaja esiseid madalaid maapinnamuhke, on nõva ette nähtud rajada laia ja lauge maapinnalohuna, mis lisaks utilitaarsele funktsionaalsusele mõjuks ka põneva ruumielemendina.

Kultuurimaja ümbruse täpsem kujundus on ära toodud joonisel 3 „Ala 2 – Kultuurimaja“.

4.3. Jõepark (ala 3)

Vana mõisapargi ala Tudulinna aleviku keskuse idaservas, vahetult Tagajõe kaldal, on looduskaunis koht, mis on tänasel päeval väga alakasutatud. Probleemiks on nii ala kohatine liigniiskus kui korrastamata haljastus, mis on sulgenud vaated jõele ning muutnud mitmed pargipiirkonnad raskesti ligipääsetavaks. Selleks, et park inimestele jälle tagasi anda ning selle väärtused paremini välja tuua, on ennekõike oluline selle suhteliselt suure maa-ala funktsionaalse tsoneerimine.

Pargi selgroo moodustab kujundusprojekti alusel kogu ala läbiv teedevõrk, mis põhisihitides on rajatud graniitsõelmeest teedena, kõrvaltrajektorides aga mururadadena. Kuna teed kulgevad kohati üle kas olemasolevate või rajatavate kraavisih tide, tuleb ette näha lihtsate puidust purrete rajamine. Ära tuleb märkida seegi, et jõepargi ulatuses on kraavidest püütud kujundada looklevad ning loodusesse sobituvad laiemad nõvad, mis tooksid kevadisel ajal veepeegli otse pargiruumi ning muul ajal mõjuksid vaateid suunavate maapinnanõgudena.

Jõepargi tegevuste koondpunkt on paigutatud raamatukogu tagusele maa-alale, kuhu on ette nähtud rajada uus külaplats. Tegu on looduslikult väga ilusa kohaga otse silla kõrvale jääva rahuliku jõesopi kaldal, kust avanevad maalilised vaated veepeeglile. Samas, kuigi tegu on rahuliku nurgatagusega, jääb see ometi piisavalt asula keskuse lähedale, et olla sellega mõtteliselt ja ruumiliselt tihedalt seotud.

Külaplatsi fookuspunkti moodustab ümmargune sillutatud lõkkeplats, mille ümber on ette nähtud laduda madal kivimüür, mis külapidude vahelisel ajal pakuks ruumis huvitavat lisaaktsenti ning toimiks kohana, kus jalgu puhata või mille peal tasakaalu hoides osavust katsetada. Lõkkeplatsi ümber jäävaid murualasid saab ürituste ajal kasutada ajutiste lavade püstitamiseks ja tantsuplatsidena või miks ka mitte piknike või murumängude korraldamiseks. Lõkkeplatsist jõe poole, otse jõe looduslikult langeva kalda peale, on ette nähtud paigutada looklevad, maapinna reljeefi järgivad pingid.

Põhilise pargiosa üldine ülesehitus lähtub erinevatest haljastusruumidest, kus looklevate servadega aladena vahelduksid avarad pargiaasad, muruplatsid ning korrastatud alusmetsaga heledad ja tiheda alusmetsaga looduslikud pargiruumid. Selline mitmekesine pargimaastik loob põnevaid vaatesihte ning pakub ühtaegu esteetilist vaheldusrikkust inimsilmale ja elupaigarohkust pargis elutsevatele lindudele-loomadele-putukatele.

Lisaks üldistele vaateid suunavatele pargiruumidele toob kujundusprojekt välja ka kohad, kus võiks pargi ülesehituslikku loogikat arvestades asetseda mõni fookus- ja huvipunkt. Võimaluse korral on sellisteks vaatefookusteks valitud juba olemasolevad märkimisväärsed puud või põõsad, aga ära on näidatud ka kohad, kuhu võiks paigutada mõne uue dekoratiivse puu, põõsagrupi, skulptuuri või muu huviväärse pilgupüüdja. Oluline on siiski märkida, et kõikide fookuspunktide asukohad on projekti alusmaterjali iseärasuste tõttu ligikaudsed ning pargi väljaehitamisel ja raietööde korraldamisel tuleb nende asukoht kindlasti üle täpsustada. Samuti tuleb tööde planeerimisel lahtiste silmadega vaadata üle pargi ülejäänud puud ja põõsad, et nende seast väärtuslikumad välja sõeluda ning esile tõsta.

Jõepargi täpsem kujundus on ära toodud joonisel 4 „Ala 3 – Jõepark“.

4.4. Staadion (ala 4)

Olemasolev staadion koos seda ümbritsevate pallimänguplatsidega täidab hästi oma eesmärgi, mistõttu käesolev kujundusprojekt pakub antud alale vaid väikeseid täiendusi. Nii on projektis näidatud mõned uued ühendusteed, mis seoksid staadioni paremini ümbritseva ruumiga ning ei sunniks enam inimesi lõikama otse üle muruplatside. Samuti on mõningatesse kohtadesse lisatud puid ja põõsaid, et muidu üsna lagedana mõjuvat staadioniümbrust ruumiliselt paremini piiritleda. Lisatud on ka võimalikud uued alad välitreneràžöörde paigutamiseks.

Staadioni täpsem kujundus on ära toodud joonisel 5 „Ala 4 – Staadion“.

4.5. Lasteaed ja mänguväljak (ala 5)

Praegusel hetkel asub krundil Kooli tn 1 maha jäetud ning lagunenud kortermaja, mis on ette nähtud lammutada. Selle järel vabaneb otse asula keskel, vahetult koolimaja ja lasteaia läheduses avar maa-ala, kuhu võiks potentsiaalselt näha ette avaliku mänguväljaku rajamise. Mänguväljaku struktuuri keskpunktiks on soovitav kujundada ümmargune teerada. Esiteks peegeldab taoline ring asulas korduvat vokirattamotiivi, ent teiseks on tegu ka praktilise lahendusega. Nimelt võimaldab selline ringtee mänguala vanuseliselt või tegevuseliselt tsoneerida (paigutades osad elemendid moodustuva ringraja

sisse, osad sellest väljapoole) ning samuti pakub see lastele turvalist kohta, kus harjutada jalg- või tõukerattasõitu. Mänguvahendite valikul eelistada selliseid tooteid, mis pakuksid mängulusti paljudele erinevatele kasutaja- ja vanusegruppidele. Elementide materjalides võiks läbivaks olla puu ning mustaks ja murakakollaseks (RAL 1028) (struktuurpulber)värvitud metall. Kindlasti tuleb edasistes projekteerimise etappides pöörata tähelepanu uue mänguväljaku ümbruse haljastusele. Hinnata tuleb olemasolevate puude ja põõsaste tervislikku seisukorda ning näha ette uusistutus, kus oleks kindlasti kasutatud ka eri kõrgusega dekoratiivseid põõsaid.

Lasteaia osas ei puudutata käesoleva projektiga sealset teedestruktuuri ega mänguplatse, küll aga tehakse ettepanek, et lasteaia paremaks sidumiseks teiste Tudulinna oluliste hoonetega, võiks ka selle ümber asendada olemasolevad tänavavalgustid vokirattamotiivi järgivate disainvalgustitega.

Lasteaia hoovi olulisemaks lisanduseks on projektis kajastatud uusistutuste kohad. Nimelt on lasteaia ümbrus hetkel väga lage ja läbipaistev, hoovis kasvab küll kõrgeid puid, aga praktiliselt puuduvad põõsad, mis ruumi liigendaksid ja piiraksid ning pakuksid avastamisrõõmu ja vaikseid omaette olemise kohti. Seetõttu on kujundusprojektiga välja pakutud mitmed uued istutusgrupid, mille kujundamisel ja rajamisel võiks teha koostööd laste endiga. Kindlasti oleks tore, kui lasteaia pere ühiselt istutaks endale mõne õunapuu või ilupõõsa, mida siis pärast üheskoos kasta ja hoida.

Lisaks on lasteaia juurde ära märgitud ka sobilik koht väikese (ca 6x4 m) õuekuuri rajamiseks, kus saaks mugavalt hoida spordivahendeid ja teisi õuetarbeid. Käesoleva projektiga on kuur paigutatud lasteaia hoonest loodesse jäävale muruplatsile.

NB! Lasteaia ja mänguväljaku ümbruse uushaljastuse projekteerimisel ja rajamisel tuleb eriliselt tähelepanu pöörata sellele, et valitud liikide ükski taimeosa (lehed, oksad, viljad, juured, õied) ei oleks mürgine.

Lasteaia ümbruse täpsem kujundus on ära toodud joonisel 6 „Ala 5 – Lastaed ja mänguväljak“.

4.6. Koolimaja (ala 6)

Sarnaselt paljudele teistele Tudulinna aladele, on ka kooli hoov hetkel struktureerimata muruplats, kus puuduvad konkreetseid tegevust suunavad elemendid. Huvitavaks lisandiks on kooli lähedusse jääv mälestuste park, kuhu on koondatud mälestustahvleid ja kivisid erinevatele Tudulinna ajaloo tähtsatele inimestele ja sündmustele, aga ka see paik asetseb lihtsalt keset muruplatsi ning ei kutsu selliselt end avastama.

Nii teeb kujundusprojekt ettepaneku kooli tagahoovi graniitsõelmetest teedevõrgustiku loomiseks. Lisaks nähakse ette võimalik asukoht uuele parklale, mis teenindaks nii koolimaja (või sealse hoonest) tulevikus paiknevaid teisi asutusi kui ka mälestuste parki. Parkla katendina on sobilik kasutada kas graniitsõelmeid või kivi parketti.

Samuti pakub kujundusprojekt kooli tagahoovis välja asukoha uuele ca 2-3 meetri kõrgusele pinnamuhule, mis vähendatud kujul peegeldaks Tudulinna linnamäe vormistruktuuri ning looks alale

selgelt tajutava piiri. Künka kõrvale tekivad varjulised, läänetuulte eest piiratud sopid, kuhu on võimalik kujundada meeldivaid, muust ümbrusest pisut eraldatud istumiskohti.

Kujundusprojektis on ära toodud ka võimalik murutee, mis kulgeks ümber künka ning juhataks inimesi üle kraavi rajatava purde Pikale tänavale. Tegu oleks osaga kogu alevikku läbivast matkateest, mis loogiliselt ühendaks omavahel Tagajõe äärse pargi ning teekonna linnamäele (vt joonis 1 „Ruumiline üldskeem“). Samuti on plaanile kantud teine murutee, mis kulgeb ala põhjaosast koolimajast läänes asuvate kortermajade juurde ning lühendab sellisena koolilaste jalavaeva.

Koolimaja ümbruse plaanil on ära näidatud alad, kuhu võiks Tudulinna mälestusparki vajadusel laiendada. Kuna lisaks mälestustahvlitele on alale istutatud juba ka esimene, koolmeister Mathiesenitele pühendatud mälestustamm, võib projektis välja toodud aladele istutada ka täiendavaid mälestuspuid.

Lasteaia ümbruse täpsem kujundus on ära toodud joonisel 7 „Ala 6 – Koolimaja“.

5. Joonised

Joonis 1. Ruumiline üldskeem

Joonis 2. Ala 1 - Kirikudemägi

Joonis 3. Ala 2- Kultuurimaja

Joonis 4. Ala 3 - Jõepark

Joonis 5. Ala 4 – Staadion

Joonis 6. Ala 5 – Lasteaed ja mänguväljak

Joonis 7. Ala 6 - Koolimaja

Joonis 8. Kujunduselemendid

Joonis 9. Välimööbel

Joonis 10. Katendid ja valgustus